

LEWICA

KW SOJUSZ LEWICY DEMOKRATYCZNEJ

POLSKA JUTRA

GŁÓWNE POSTULATY LEWICY

ŁĄCZY NAS
PRZYSZŁOŚĆ

f @ t #lewica

lewica2019.pl

WSPÓŁPRACA

01

Klimat

Koniec dominacji węgla. Zredukujemy zużycie paliw kopalnych w energetyce na rzecz czystych źródeł energii. Będziemy inwestować w sieci przesyłowe, termomodernizację budynków, panele słoneczne, elektrownie wiatrowe, pompy ciepła i domową produkcję energii. Do 2035 roku większość energii będzie pochodzić z odnawialnych źródeł. Zakażemy importu węgla i uniezależnimy się od gazu z zagranicy.

Dwa miliony nowych pieców. Dofinansujemy wymianę dwóch milionów domowych pieców węglowych na nowoczesne, bezemisyjne instalacje grzewcze w ciągu 15 lat. Gdzie tylko to możliwe, będziemy rozwijać sieci ciepłownicze. W ciągu 15 lat będziemy mieć najczystsze powietrze w tej części Europy.

Własna energia w każdym domu. Tak jak dzisiaj robimy zapasy na zimę, każdy będzie mógł wyprodukować własny prąd. Nadwyżki będzie można sprzedać bez zbędnych formalności.

02

Środowisko

Pakiet dla Lasów. Dopilnujemy, aby w Polsce co najmniej 10% lasów było wolnych od ingerencji człowieka. Powołamy Agencję Ochrony Przyrody odpowiedzialną za kontrolę podmiotów zatruwających środowisko. Przeznaczmy 20% przychodów z gospodarki leśnej na Fundusz Dzikiej Przyrody. Zajmie się on przywracaniem naturze części jej pierwotnych terenów.

Polska przyjazna zwierzętom. Utworzymy urząd Rzecznika Praw Zwierząt, który będzie dbać o dobrostan zwierząt domowych, hodowlanych i dzikich. Do 2023 roku zlikwidujemy fermy futrzarskie, zabronimy wykorzystywania zwierząt w cyrkach i skończymy z chowem klatkowym. Stworzymy możliwość sterylizacji na koszt państwa zwierząt domowych za zgodą właściciela.

03

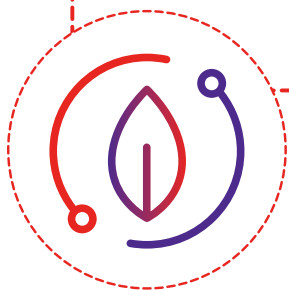
Rolnictwo

Zapewnimy rolnikom powszechny system ubezpieczeń.

Dodatkowe składki na ubezpieczenia na wypadek suszy, powodzi, wichury i innych podobnych zdarzeń atmosferycznych będą opłacane przez państwo. Pozwoli to na zniesienie obecnego systemu zapomóg i specjalnych odszkodowań. To rozwiązanie bardziej opłacalne i dla rolników, i dla państwa.

Prosty system zrzeszania się rolników. Zachęcimy rolników do zrzeszania się, kończąc z nadmierną biurokracją. Stworzymy uproszczony system rejestracji i prowadzenia organizacji pozarządowych działających na obszarach wiejskich. Skorzystają na tym m.in. ludowe zespoły sportowe, Ochotnicza Straż Pożarna, Koła Gospodyń Wiejskich.

Odnawialne źródła energii w rolnictwie. Wprowadzimy ulgi podatkowe i dopłaty do inwestycji, które zachęcą rolników do budowy paneli słonecznych i farm wiatrowych. Polska wieś już jest źródłem żywności, stanie się źródłem energii.

04

Sprawne państwo

Odpartyjnienie spółek Skarbu Państwa. Kandydaci i kandydatki do zarządów będą przechodzić kurs i zdawać egzamin przed komisją wolną od polityków. Na każde stanowisko zostanie przeprowadzony konkurs. Wysłuchania kandydatów będą transmitowane w Internecie.

Zaufanie do policji. Odtworzymy 200 posterunków Policji zlikwidowanych za rządów PO-PSL. Zmienimy zasady dotyczące kamer na mundurach policjantów – będą one nagrywały w trybie ciągłym.

Zrównoważony rozwój miast. Polska nie kończy się na rogatkach Warszawy. Co najmniej ¼ ministerstw i urzędów centralnych będzie poza Warszawą, ze szczególnym uwzględnieniem byłych miast wojewódzkich i pozostałych powyżej 50 tysięcy mieszkańców.

Koniec propagandy. Zlikwidujemy Instytut Pamięci Narodowej. Zadania naukowe zostaną przeniesione do PAN i Archiwum Państwowego, a funkcje śledcze przejmie prokuratura. Odpolityczymy instytucje kultury. Zlikwidujemy Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”. Zlikwidujemy Radę Mediów Narodowych i Polską Fundację Narodową.

Zniesienie ryczałtowego ZUS-u. Zniesimy limity dla proporcjonalnej składki na ZUS. Przedsiębiorcy będą mogli dowolnie wybrać rozliczanie proporcjonalne do przychodu – tak jak w małym ZUS-ie – lub według starych zasad. Skorzystają na tym zwłaszcza mali przedsiębiorcy.

Firmy rozliczane przez internet. Całą działalność rozliczymy przez Internet: od e-faktur po załatwienie sprawy zza swojego biurka lub w dowolnym urzędzie. Wstępna kontrola urzędu skarbowego będzie przeprowadzana online. Dopiero w przypadku wykrycia problemów drugi etap kontroli zostanie przeprowadzony w siedzibie kontrolowanego. Interpretacje podatkowe będą jednolite dla całego kraju.

Program Kopernik. Wprowadzimy program wsparcia innowacji. Państwo będzie przejmować połowę ryzyka w inwestycjach innowacyjnych na skalę 3,5 miliarda złotych rocznie. Program skierowany będzie na wdrażanie nowatorskich rozwiązań bez zbędnych procedur. Pozwoli to przełamać bariery w innowacjach.

Więcej środków dla nauki. Przeznaczmy na badania i rozwój ponad 2% PKB. Uczelnie uzyskają większą stabilność w wydawaniu pieniędzy na badania. Położymy nacisk na wdrażanie innowacji w strategicznych obszarach dla naszego państwa, np. nowe rozwiązania wspierające osoby z niepełnosprawnościami czy innowacje w OZE. Nauka jest dla nas wszystkich – dlatego zadbamy o mechanizmy współpracy między uczelniami, samorządem i organizacjami pozarządowymi. Umożliwi to wymianę pomysłów i wspólne inwestycje. Wzmocnimy pozycję uczelni regionalnych.

Godna praca

Koniec z karą za chorowanie. Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy ze względu na zwolnienie lekarskie i zasilek chorobowy będą wynosić 100% płacy zasadniczej wraz z premiami i dodatkami.

Zapewnimy konstytucyjne prawa pracownicze dla wszystkich zatrudnionych, w tym prawo do ochrony zdrowia, do minimalnego wynagrodzenia, do urlopu, do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, do zabezpieczenia społecznego, do minimalnego wynagrodzenia, ochrony rodzicielstwa, zrzeszania się w związkach zawodowych. Każda praca zależna będzie uprawniała do korzystania z tych praw – niezależnie od tego, czy pracownik zatrudniony jest na podstawie umowy o pracę, zlecenia, o dzieło czy też prowadzi indywidualną działalność gospodarczą.

Godna płaca minimalna. Proponujemy przejrzystą, 10-letnią strategię ustalenia płacy minimalnej, konsultowaną z przedsiębiorcami i pracownikami. W przyszłym roku wyniesie ona 2700 złotych brutto. W 2030 roku osiągnie ona poziom 60% średniego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw.

Godne wynagrodzenia w sektorze publicznym. Nikt w sektorze publicznym nie będzie zarabiać mniej niż 3500 zł brutto.

Wzmocnienie bezpieczeństwa pracy. Rozszerzymy kompetencje Państwowej Inspekcji Pracy. Przyznamy jej uprawnienia do zmiany formy zatrudnienia na zgodną z prawem i stanem faktycznym. Podpisanie drugiej umowy na czas określony będzie równoznaczne w skutkach prawnych z podpisaniem umowy na czas nieokreślony. Wprowadzimy przepisy zakazujące wyzyskiwania stażystów.

WSPÓLNOTA

01

Inwestujemy w zdrowie

Leki po 5 złotych. Każdy lek na receptę będzie kosztował nie więcej niż 5 złotych. Taka sama zasada będzie dotyczyć wyrobów medycznych, takich jak pompy insulinowe, aparaty słuchowe, inhalatory. Dzieci, emeryci, renciści, kobiety w ciąży i pacjenci po przeszczepach będą mieli leki za darmo.

W ciągu 4 lat zagwarantujemy, że kolejka do lekarza specjalisty nie będzie dłuższa niż 30 dni. Zwiększymy publiczne finansowanie w opiece zdrowotnej do 6,8% PKB do 2022 roku i do 7,2% PKB do 2024 roku. Wydatki przeznaczymy przede wszystkim na finansowanie większej liczby świadczeń, inwestycje w infrastrukturę, usprawnienie zarządzania i cyfryzację. Zapewnimy godne wynagrodzenia we wszystkich zawodach medycznych. Priorytetem będą dla nas onkologia, geriatria i psychiatria.

Zwiększymy liczbę lekarzy o ponad 50 tysięcy w ciągu najbliższych sześciu lat. Zwiększymy liczbę miejsc na kierunku lekarskim docelowo o 50%. Ułatwimy młodym lekarzom kształcenie w deficytowych specjalizacjach. Uprościmy podejmowanie w Polsce pracy lekarzom z zagranicy (prostsza nostryfikacja, zniesienie obowiązku odbywania stażu podyplomowego, wsparcie w nauce języka polskiego).

02

Innowacyjna edukacja

Nowy sposób nauczania. Szkoła będzie odpowiadać na wyzwania współczesności. Ma uczyć współpracy, a nie rywalizacji. Rozszerzymy naukę programowania. Lekcje religii zastąpimy lekcjami angielskiego. Będziemy uczyć o zdrowym stylu życia, przeciwdziałaniu dyskryminacji, zmianach klimatycznych, rozpoznawaniu "fake newsów", cyberbezpieczeństwie.

Edukacja o zdrowiu i seksualności. Wprowadzimy obowiązkowy, wolny od ideologicznych nacisków przedmiot, który będzie koncentrować się na przekazaniu rzetelnej wiedzy o zdrowiu i seksualności człowieka, stosownie do stopnia dojrzałości młodych ludzi.

Cyfrowe klasy. Wyrwiemy polskie szkoły z XIX wieku. W każdym powiecie stworzymy ponad 300 cyfrowych sal lekcyjnych z nowoczesnym wyposażeniem dla szkół podstawowych. Przekażemy samorządom dotację celową na realizację tego postulatu.

03

Mieszkania

Tanie mieszkania na raty. Założymy publiczne przedsiębiorstwo, które w latach 2021–2031 zapewni milion mieszkań na terenach należących do Skarbu Państwa. Koszt najmu nie będzie przekraczał 20 zł za m². Państwo nie będzie sprzedawać mieszkań za więcej niż koszty budowy. Mieszkania będzie można kupić na raty z maksymalnym oprocentowaniem 3%.

Koniec reprivatyzacji. Obecny rząd nadal nie rozwiązał problemów setek tysięcy ludzi dotkniętych i zagrożonych reprivatyzacją. Wygasimy wszystkie roszczenia reprivatyzacyjne. Zakazemy eksmisji na bruk i do lokali nienadających się do zamieszkania.

04

Rodzina

Bezpłatne miejsca w żłobku dla każdego dziecka. Państwo musi postawić na szczęście rodziny. Tylko kilkanaście procent dzieci ma gwarancję miejsca w żłobku. Prawo do edukacji i opieki nie zaczyna się w szkole, dlatego zapewnimy wszystkim dzieciom w Polsce miejsca w żłobku i przedszkolu. We współpracy z samorządem stworzymy 200 tysięcy nowych miejsc w żłobkach w perspektywie czterech lat.

Wsparcie dla rodziców. Wprowadzimy pełnopłatny i obowiązkowy urlop dla obojga rodziców w minimalnym wymiarze 12 tygodni. Zachowamy program Rodzina 500+ i becikowe.

Dość unikania alimentów. Alimenty będą ściągane jak podatki – po upływie roku zalegania będą traktowane z urzędu jako zaległości podatkowe. Ich egzekucją zajmie się administracja skarbowa. Zniesiemy kryterium dochodowe warunkujące prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

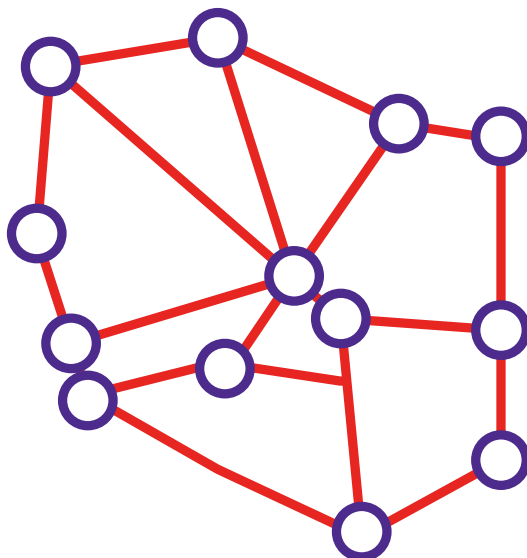
In vitro. Wprowadzimy pełną refundację leczenia niepłodności metodą in vitro z budżetu państwa lub ze środków NFZ dla wszystkich kobiet.

05

Bezpieczny i dostępny transport

Kolej w każdym powiecie, autobus w każdej gminie. Zmodernizujemy istniejące i zbudujemy nowe linie kolejowe. Podróż między średnimi i mniejszymi miastami będzie się opłacać. W ciągu sześciu lat stworzymy pełną siatkę połączeń lokalnych we wszystkich gminach w Polsce.

Zero ofiar śmiertelnych na drogach. Zamiast stawiać kolejne "czarne punkty", przebudujemy miejsca, w których dziś giną ludzie. Wprowadzimy organizację ruchu wymuszającą bezpieczną jazdę przed przejściami dla pieszych i skrzyżowaniami, w tym pierwszeństwo dla pieszych przy przejściach. Zaostrzymy kary dla pijanych kierowców.

Polityka społeczna

Gwarantowana emerytura minimalna. Zbudujemy nowy system emerytalny na miarę wyzwań XXI wieku. Zaczniemy od wprowadzenia gwarantowanej emerytury minimalnej. Nikt nie będzie miał emerytury niższej niż 1600 złotych na rękę. Wszystkie wyższe emerytury będą zachowane i waloryzowane. Wysokość emerytury minimalnej będzie rosła wraz z płacą minimalną. Przywrócimy uprawnienia do emerytur i rent dla funkcjonariuszy służb mundurowych, które zostały im odebrane z naruszeniem Konstytucji tzw. ustawą represyjną.

Wsparcie dla osób niesamodzielnych. W każdej gminie powstanie finansowane z budżetu państwa Centrum Wsparcia Samodzielności świadczące kompleksowe usługi asystenckie i opiekuńcze dla osób niesamodzielnych – z niepełnosprawnościami i osób starszych. Zagwarantujemy bezpłatną pomoc asystentów wspierających wykonywanie codziennych czynności. W szkole zadbamy o jak najlepsze warunki, w tym usprawnimy edukację włączającą.

Wsparcie dla opiekunek i opiekunów. Wprowadzimy coroczne tygodniowe urlopy wytchnieniowe dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami. W tym czasie ich podopieczni będą mieli zapewnione turnusy rehabilitacyjne. Zniesiemy całkowity zakaz aktywności zawodowej dla opiekunów pobierających świadczenia związane z opieką. Będziemy ich wspierać w godzeniu tych ról. Uporządkujemy system świadczeń finansowych dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów – wprowadzimy gwarancję świadczenia minimalnego 2000 zł.

WOLNOŚĆ

01

Świeckie państwo

Wprowadzimy kasy fiskalne dla księży. Sprawiedliwie opodatkujemy Kościoł. Zobowiązemy kościoły do ujawniania przychodów na takich samych zasadach, jakie dotyczą organizacji pozarządowych. Docelowo zlikwidujemy przywileje podatkowe wszystkich kościołów i związków wyznaniowych.

Likwidacja Funduszu Kościelnego. W 2018 roku udział państwa w Funduszu Kościelnym osiągnął rekordowy poziom 156 mln zł. W obecnym otoczeniu gospodarczym i po zakończeniu prac Komisji Majątkowej nie ma uzasadnienia dla dalszego funkcjonowania tej instytucji.. Wykreślimy tę pozycję z budżetu.

Wycofanie religii ze szkół. Wycofamy religię ze szkół, a zaoszczędzone w ten sposób pieniądze przekażemy na dodatkową naukę języka angielskiego.

Zlikwidujemy klauzulę sumienia. Zapewnimy pełną dostępność usług i produktów medycznych niezależnie od przekonań lekarzy, pielęgniarek, położnych, farmaceutów. W żadnej placówce publicznej nie będzie można ograniczać usług powołując się na klauzulę sumienia, bez względu na ich rodzaj.

02

Prawa kobiet

Bezpieczne przerywanie ciąży. Wprowadzimy uzależnione wyłącznie od decyzji kobiety prawo do przerywania ciąży do 12. tygodnia, a po 12. tygodniu ciąży – w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia kobiety albo ciężkich wad płodu.

Nowoczesna antykoncepcja. Zapewnimy refundację nowoczesnej antykoncepcji, w tym tabletek „dzień po”.

Równa reprezentacja. Wprowadzimy parytet płci w Radzie Ministrów, zarządach powiatów, zarządach województw, zarządach dzielnic m.st. Warszawy oraz zarządach i radach nadzorczych spółek samorządowych i Skarbu Państwa.

03

Równe prawa

Równe płace. Wzorem Islandii zapewnimy równe płace za tę samą pracę bez względu na płeć. Od 2023 roku każde przedsiębiorstwo będzie musiało uzyskać Certyfikat Sprawiedliwych Płac, odnawiany co dwa lata. Będzie on wydawany przez audytorów z Państwowej Inspekcji Pracy. Otrzymają go tylko te firmy, w których nie będzie nieuzasadnionych różnic w wynagrodzeniach, wynikających wyłącznie z płci pracowników. Niespełnianie tych standardów będzie się wiązać z karą grzywny oraz brakiem możliwości uczestniczenia w zamówieniach publicznych.

Wprowadzimy równość małżeńską i związki partnerskie dla wszystkich. Osoby wstępujące w związek partnerski w Urzędzie Stanu Cywilnego będą miały zagwarantowane prawo, między innymi, do uzyskania informacji medycznej, odwiedzin w szpitalu, dziedziczenia.

04

Państwo prawa

Winni łamania Konstytucji zostaną rozliczeni. Zagwarantujemy rządy prawa. Odpowiedzialni za naruszenie Konstytucji wreszcie staną przed Trybunałem Stanu.

Przywrócimy niezależność instytucjom państwa prawa. Trybunał Konstytucyjny, Sąd Najwyższy oraz Krajowa Rada Sądownictwa staną się niezależne od polityków.

Rozdzielimy funkcję Prokuratora Generalnego od Ministra Sprawiedliwości.

Kalendarz przywrócenia praworządności. Przedstawimy szczegółowy plan przywracania praworządności w Polsce.

BUDŻET 2020

Skąd weźmiemy na to pieniądze?

Lewica jest odpowiedzialna. Dlatego już dziś odpowiadamy na pytanie, jak chcemy sfinansować nasz program. W tabeli zamieściliśmy zmiany, jakie chcemy wprowadzić w budżecie na 2020 rok, aby zrealizować nasze postulaty.

	Wydatki	Przychody	Oszczędności
Leki za 5 złotych	6 000 000 000 zł	0 zł	0 zł
Zwiększenie finansowania w opiece zdrowotnej	6 000 000 000 zł	0 zł	0 zł
100% wynagrodzenia na chorobowym	4 500 000 000 zł	0 zł	0 zł
Tanie mieszkania	3 840 000 000 zł	0 zł	0 zł
3500 zł pensji minimalnej w sektorze publicznym	8 077 500 000 zł	2 504 025 000 zł	0 zł
Emerytura minimalna	12 900 000 000 zł	2 000 000 000 zł	0 zł
Proporcjonalny ZUS	4 000 000 000 zł	0 zł	0 zł
Autobus w każdej gminie	1 500 000 000 zł	0 zł	0 zł
Inwestycje w żłobki	2 000 000 000 zł	0 zł	0 zł
In vitro	900 000 000 zł	0 zł	0 zł
Inwestycje w OZE	6 000 000 000 zł	1 000 000 000 zł	0 zł
Cyfrowe klasy	2 400 000 000 zł	0 zł	0 zł
Angielski w szkołach	250 000 000 zł	0 zł	0 zł
Program Kopernik	1 500 000 000 zł	100 000 000 zł	0 zł
Asystent osobisty	2 500 000 000 zł	500 000 000 zł	0 zł
Urlopy wytchnieniowe dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami	300 000 000 zł	0 zł	0 zł
Podwyższenie płacy minimalnej	0 zł	1 500 000 000 zł	0 zł
Pakiet "świeckie państwo"	0 zł	700 000 000 zł	2 300 000 000 zł
Podatek cukrowy	0 zł	2 400 000 000 zł	0 zł
Wzrost przychodów z akcyzy	0 zł	6 000 000 000 zł	0 zł
Uproszczenie systemu podatkowego	0 zł	3 000 000 000 zł	0 zł
Zysk ze sprzedaży praw do emisji CO2	0 zł	2 000 000 000 zł	0 zł
Nowe miejsca pracy w OZE	0 zł	1 000 000 000 zł	0 zł
Likwidacja zbędnych instytucji	0 zł	0 zł	3 000 000 000 zł
Rezygnacja z budowy Centralnego Portu Komunikacyjnego	0 zł	0 zł	4 300 000 000 zł
Rezygnacja z rozbudowy elektrowni Ostrołęka	0 zł	0 zł	1 200 000 000 zł
Restrukturyzacja urzędów pracy	0 zł	0 zł	600 000 000 zł
Wykorzystanie rezerwy celowej budżetu państwa	0 zł	0 zł	12 000 000 000 zł
Rezygnacja z zakupu samolotów szturmowych F-35A	0 zł	0 zł	17 000 000 000 zł
	62 667 500 000 zł	22 704 025 000 zł	40 400 000 000 zł

bilans: +436 525 000 zł

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

1. ustawa konstytucyjna z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (Dz.U. Nr 84, poz. 426, z 1995 r. Nr 38, poz. 184, Nr 150, poz. 729 oraz z 1996 r. Nr 106, poz. 488),
 2. ustawa konstytucyjna z dnia 23 kwietnia 1992 r. o trybie przygotowania i uchwalenia konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 67, poz. 336 oraz z 1994 r. Nr 61, poz. 251).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia jej ogłoszenia.

Tracq moc:

Art. 242.

o niezgodności z konstytucją ustaw uchwalonych przed dniem jej wejścia w życie nie są ostateczne i podlegają rozpatrzeniu przez Sejm, który może odrzucić orzeczenie Trybunału konstytucyjnego większością 2/3 głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Nie dotyczy to orzeczeń wydanych w następstwie pytań prawnych do Trybunału konstytucyjnego.

2. Postępowanie w sprawach o ustalenie przez Trybunał konstytucyjny powszechnie obowiązującej wykładni ustaw wszczęte przed wejściem w życie konstytucji podlega umorzeniu.

3. Z dniem wejścia w życie konstytucji uchwały Trybunału konstytucyjnego w sprawie ustalenia wykładni ustaw tracą moc powszechnie obowiązującą. W mocy pozostają prawomocne wyroki sądów oraz inne prawomocne decyzje organów władzy publicznej podjęte z uwzględnieniem przepisów ustanowionych przez Trybunał konstytucyjny w drodze powszechnie obowiązującej wykładni ustaw.

Art. 240.

W okresie roku od dnia wejścia w życie konstytucji ustawa budżetowa może przewidywać pokrywanie deficytu budżetowego przez zaciąganie zobowiązań w centralnym banku państwa.

Art. 241.

1. Umowy międzynarodowe ratyfikowane dotychczas przez Rzeczpospolitą Polską na podstawie obowiązujących w czasie ich ratyfikacji przepisów konstytucyjnych i ogłoszone w Dzienniku Ustaw, uznaje się za umowy ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie i stosuje się do nich przepisy art. 91 Konstytucji, jeżeli z treści umowy wynika, że dotyczą one kategorii spraw wymienionych w art. 89 ust. 1 Konstytucji.

2. Rada Ministrów w ciągu 2 lat od wejścia w życie Konstytucji przedstawi Sejmowi wykaz umów międzynarodowych zawierających postanowienia niezgodne z konstytucją.

3. Senatorowie wybrani przed dniem wejścia w życie Konstytucji, którzy nie ukończyli 30 lat zachowują swoje mandaty do końca kadencji na którą zostali wybrani.

4. Podjęcie mandatu posła lub senatora z funkcją lub zatrudnieniem, których dotyczy zaka okresiony w art. 103, powoduje wygaśnięcie mandatu po upływie miesiąca od dnia wejścia w życie Konstytucji, chyba że poseł albo senator wcześniej zrzeknie się funkcji albo ustanie zatrudnienia.

5. Sprawy będące przedmiotem postępowania ustawaodawczego albo przed Trybunałem konstytucyjnym bądź Trybunałem Stanu, a rozpoczęte przed wejściem w życie Konstytucji, są prowadzone zgodnie z przepisami konstytucyjnymi obowiązującymi w dniu rozpoczęcia sprawy.

6. W okresie 2 lat od dnia wejścia w życie Konstytucji Rada Ministrów ustali, które z uchwał Rady Ministrów oraz zarządzeń ministrów lub innych organów administracji rządowej podjęte lub wydane przed dniem wejścia w życie Konstytucji – stosownie do warunków określonych w art. 87 ust. 1 i art. 92 Konstytucji – zostąpienia ich przez rozporządzenia wydane na podstawie upoważnienia ustawy, której projekt w odpowiednim czasie Rada Ministrów przedstawi Sejmowi. W tym samym okresie Rada Ministrów przedstawi Sejmowi projekt ustawy normatywne organów administracji rządowej wydane przed dniem wejścia w życie Konstytucji stoją się uchwałami albo zarządzeniami w rozumieniu art. 93 Konstytucji.

7. Obowiązujące w dniu wejścia w życie Konstytucji akty prawa miejscowego oraz przepisy gminne stoją się aktami prawa miejscowego w rozumieniu art. 87 ust. 2 Konstytucji.

1. W okresie 2 lat od dnia wejścia w życie Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego

Art. 239

1. Kadencja konstytucyjnych organów władzy publicznej i osób wchodzących w ich skład wybranych lub powołanych przed wejściem w życie Konstytucji kończy się z upływem okresu ustalonego w przepisach obowiązujących przed dniem wejścia w życie Konstytucji.

2. W przypadku, gdy przepisy obowiązujące przed dniem wejścia w życie Konstytucji nie ustaliły tej kadencji, a o do dnia wyboru lub powołania upłynął okres krótszy niż ustalonej przez Konstytucję, kadencja konstytucyjna organów władzy publicznej lub osób wchodzących w ich skład upływa po roku od dnia wejścia w życie Konstytucji.

3. W przypadku, gdy przepisy obowiązujące przed dniem wejścia w życie Konstytucji nie ustaliły tej kadencji, a o do dnia wyboru lub powołania upłynął okres krótszy niż ustalonej dla konstytucyjnych organów władzy publicznej lub osób wchodzących w ich skład, czas w którym organy te lub osoby pełniły funkcje według przepisów dotyczących, wlicza się do kadencji ustalonej w Konstytucji.

Art. 238

1. W okresie 4 lat od dnia wejścia w życie Konstytucji w sprawach o wykreślenie orzekają kolegia do spraw wykróżeń przy sądach rejonowych, przy czym o karze aresztu orzeka sąd.

2. Odwołanie od orzeczenia kolegium rozpoznaje sąd.

Art. 237

1. W okresie 2 lat od dnia wejścia w życie Konstytucji Rada Ministrów przedstawi Sejmowi projekty ustaw niezbędnych do stosowania Konstytucji.

2. Ustawy wprowadzające w życie art. 176 ust. 1 w zakresie dotyczącym postępowania przed sądami administracyjnymi zostaną uchwalone przed upływem 5 lat od dnia wejścia w życie Konstytucji. Do czasu wstąpienia tych ustaw obowiązują przepisy dotyczące rewizji nadzwyczajnej od orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Art. 236

Rozdział XIII PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

3. Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie Konstytucji może odbyć się nie wcześniej niż trzydziestego dnia od dnia przedłożenia Sejmowi projektu ustawy.

4. Ustawę o zmianie Konstytucji uchwała Sejm większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej i czby posłów oraz Senat bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej i czby senatorów.

5. Uchwalenie przez Sejm ustawy zmieniającej przepisy rozdziałów I, II lub XII Konstytucji może odbyć się nie wcześniej niż sześćdziesiątego dnia po pierwszym czytaniu projektu tej ustawy.

6. Jeżeli ustawa o zmianie Konstytucji dotyczy przepisów rozdziału I, II lub XII, podmioty określone w ust. 1 mogą zażądać, w terminie 45 dni od dnia uchwalenia ustawy przez Senat, przeprowadzenia referendum zawiązanego, z wnioskiem w tej sprawie podmioty te zwracają się do Marszałka Sejmu, który zarządza niezwłocznie przeprowadzenie referendum w ciągu 60 dni od dnia złożenia wniosku. Zmiana Konstytucji zostaje przyjęta, jeżeli za tą zmianą opowiedziało się większość głosujących.

7. Po zakończeniu postępowania określonego w ust. 4 i 6 Marszałek Sejmu przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej uchwaloną ustawę do podpisu. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawę w ciągu 21 dni od dnia przedstawienia i zarządza jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

1. Projekt ustawy o zmianie Konstytucji może przedłożyć co najmniej 1/5 ustawowej liczby posłów, Senat lub Prezydent Rzeczypospolitej.

2. Zmiana Konstytucji następuje w drodze ustawy uchwalonej w jednokowym brzmieniu przez Sejm i następnie w terminie nie dłuższym niż 60 dni przez Senat.

Art. 235.

ZMIANA KONSTYTUCJI Rozdział XII

1. Jeżeli w czasie stanu wojennego Sejm nie może zebrać się na posiedzenie, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów wydaje rozporządzenia z mocą ustawy zatwierdzeniu przez Sejm na najbliższym posiedzeniu.

2. Rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, mają charakter źródeł powszechnej obowiązującego prawa.

Art. 234.

1. Ustawa określająca zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu wojennego i wyjątkowego nie może ograniczać wolności i praw określonych w art. 30 (godność człowieka), art. 34 i art. 36 (obywatelstwo), art. 38 (ochrona życia), art. 39, art. 40 (art. 41 ust. 4 (humanitarne traktowanie), art. 42 (ponowienie odpowiedzialności karnej), art. 45 (dostęp do sądu), art. 47 (dobra osobiste), art. 53 (sumienie i religia), art. 63 (etycja) oraz art. 48 i art. 72 (rodzina i dziecko).

2. Niedopuszczalne jest ograniczenie wolności i praw człowieka i obywatela wyłączenie z powodów rasy, płci, języka, wyznania lub jego braku, pochodzenia społecznego, urodzenia oraz majątku.

3. Ustawa określająca zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej może ograniczać wolności i prawa określone w art. 22 (wolność działalności gospodarczej), art. 41 ust. 1, 3 i 5 (wolność osobista), art. 50 (nienużaszalność mieszkania), art. 52 ust. 1 (wolność poruszania się i pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej), art. 59 ust. 3 (prawo do strajku), art. 64 (prawo własności), art. 65 ust. 1 (wolność pracy), art. 66 ust. 1 (prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy) oraz art. 66 ust. 2 (prawo do wypoczynku).

Art. 233.

W celu zapobieżenia skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej oraz w celu ich usunięcia Rada Ministrów może wprowadzić na czas oznaczony, nie dłuższy niż 30 dni, stan klęski żywiołowej na części albo na całym terytorium państwa. Przedłużenie tego stanu może nastąpić za zgodą Sejmu.

Art. 232.

Rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wojennego lub wyjątkowego Prezydent Rzeczypospolitej przedstawią Sejmowi w ciągu 48 godzin od podpisania rozporządzenia. Sejm niezwłocznie rozpatruje rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej. Sejm może je uchylić bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 231.

2. Przedłużenie stanu wyjątkowego może nastąpić tylko raz, za zgodą Sejmu i na czas nie dłuższy niż 60 dni.

na całym terytorium państwa.

wprowadzić, na czas oznaczony, nie dłuższy niż 90 dni, stan wyjątkowy na części albo lub porządku publicznego. Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów może

1. W razie zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli

Art. 230.

W razie ewentualnego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony państwa, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów może wprowadzić stan wojenny na części albo na całym terytorium państwa.

Art. 229.

gdzie nie został wprowadzony stan nadzwyczajny.

Wybory do organów samorządu terytorialnego są możliwe tylko tam, gdzie jest to konieczne. Wybory do organów samorządu terytorialnego oraz kadencje tych organów ulegają odpowiedniemu przedłużeniu. Wybory do organów samorządu terytorialnego oraz kadencje tych organów ulegają odpowiedniemu przedłużeniu. Wybory do organów samorządu terytorialnego oraz kadencje tych organów ulegają odpowiedniemu przedłużeniu. Wybory do organów samorządu terytorialnego oraz kadencje tych organów ulegają odpowiedniemu przedłużeniu.

7. W czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu nie może być skrócona kadencja Sejmu, przeprowadzone referendum ogólnokrajowe, nie mogą być przeprowadzane wybory do Sejmu, Senatu, organów samorządu terytorialnego oraz kadencje tych organów. W czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu nie może być skrócona kadencja Sejmu, przeprowadzone referendum ogólnokrajowe, nie mogą być przeprowadzane wybory do Sejmu, Senatu, organów samorządu terytorialnego oraz kadencje tych organów.

6. W czasie stanu nadzwyczajnego nie mogą być zmienione: konstytucja, ordynacja wyborcza do Sejmu, Senatu i organów samorządu terytorialnego, ustawa o wyborze i kadencji członków Sejmu, Senatu i organów samorządu terytorialnego, ustawa o wyborze i kadencji członków Sejmu, Senatu i organów samorządu terytorialnego, ustawa o wyborze i kadencji członków Sejmu, Senatu i organów samorządu terytorialnego, ustawa o wyborze i kadencji członków Sejmu, Senatu i organów samorządu terytorialnego.

5. Działania podjęte w wyniku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego muszą odpowiadać stopniowi zagrożenia i powinny zmierzać do jak najszerszego przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa.

4. Ustawa może określić podstawy, zakres i tryb wyrovniania strat majątkowych w wyniku działań ograniczających w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela.

3. Zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres, w jakim mogą zostać ograniczone wolności i prawa człowieka i obywatela w czasie poszczególnych stanów nadzwyczajnych, określa ustawa.

2. Stan nadzwyczajny może być wprowadzony tylko na podstawie ustawy, w drodze rozporządzenia, które podlega dodatkowemu podaniu do publicznej wiadomości.

1. W sytuacjach szczególnych zagrożen, jeżeli zwykłe środki konstytucyjne niewystarczające, może zostać wprowadzony odpowiedni stan nadzwyczajny: stan wojenny, stan wyjątkowy lub stan klęski żywiołowej.

Art. 228.

STANY NADZWYŻAJNE

Rozdział XI

powołania i odwołania jego organów określa ustawa.

7. Organizację i zasady działania Narodowego Banku Polskiego oraz szczególne zasady składu Sejmu i sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej są przedmiotem ustawy. Rada Polityki Pieniężnej, w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego, składa Sejmowi sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej i przedkłada je do wiadomości Sejmu i równocześnie z przedłożeniem przez Radę Ministrów projektu ustawy. Rada Polityki Pieniężnej ustala corocznie założenia polityki pieniężnej i przedkłada je do wiadomości Sejmu i równocześnie z przedłożeniem przez Radę Ministrów projektu ustawy. Rada Polityki Pieniężnej ustala corocznie założenia polityki pieniężnej i przedkłada je do wiadomości Sejmu i równocześnie z przedłożeniem przez Radę Ministrów projektu ustawy.

5. W skład Rady Polityki Pieniężnej wchodzi Prezes Narodowego Banku Polskiego jako przewodniczący oraz osoby wyznaczone przez Radę Ministrów powołane przez Sejm i Senat.

4. Prezes Narodowego Banku Polskiego nie może należeć do partii politycznej, zwikądzić jego urzędu ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością jego urzędu.

1. Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przynależy mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza.
2. Organami Narodowego Banku Polskiego są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej oraz Zarząd Narodowego Banku Polskiego.
3. Prezes Narodowego Banku Polskiego jest powoływany przez Sejm na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej, na 6 lat.

Art. 227.

1. Rada Ministrów w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego przedkłada Sejmowi sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej wraz z informacją o stanie zadłużenia państwa.
2. Sejm rozpatruje przedłożone sprawozdanie i po zapoznaniu się z opinią Najwyższej Izby Kontroli podejmuje, w ciągu 90 dni od dnia przedłożenia Sejmowi sprawozdania, uchwałę o udzieleniu lub o odmowie udzielenia Radzie Ministrów absolutorium.

Art. 226.

Rzeczypospolitej może w ciągu 14 dni zarządzić skrócenie kadencji Sejmu. Jeżeli w ciągu 4 miesięcy od dnia przedłożenia Sejmowi projektu ustawy budżetowej nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi Rzeczypospolitej do podpisu, Prezydent

Art. 225.

1. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje w ciągu 7 dni ustawę budżetową albo ustawę o powołaniu budżetowym przedstawioną przez Marszałka Sejmu. Do ustawy budżetowej ustawy o powołaniu budżetowym nie stosuje się przepis art. 122 ust. 5.
2. W przypadku zwrotienia się Prezydenta Rzeczypospolitej do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy budżetowej albo ustawy o powołaniu budżetowym przed podpisaniem, Trybunał orzeka w tej sprawie nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku w Trybunale.

Art. 224.

Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje w ciągu 7 dni ustawę budżetową albo ustawę o powołaniu budżetowym przedstawioną przez Marszałka Sejmu. Do ustawy budżetowej ustawy o powołaniu budżetowym nie stosuje się przepis art. 122 ust. 5.

Art. 223.

Rada Ministrów przedkłada Sejmowi najpóźniej na 3 miesiące przed rozpoczęciem roku budżetowego projekt ustawy budżetowej na rok następny. W wyjątkowych przypadkach możliwe jest późniejsze przedłożenie projektu.

Art. 222.

inicjatywa ustawodawcza w zakresie ustawy budżetowej, ustawy o powołaniu budżetowym, zmiany ustawy budżetowej, ustawy o zaciąganiu długu publicznego oraz ustawy o udzieleniu gwarancji finansowych przez państwo przynależy wyłącznie Radzie Ministrów.

Art. 221.

1. Zwiększenie wydatków lub ograniczenie dochodów planowanych przez Radę Ministrów nie może powodować ustalenia przez Sejm większego deficytu budżetowego niż przewidziany w projekcie ustawy budżetowej.
2. Ustawa budżetowa nie może przewidywać pokrywania deficytu budżetowego przez zaciąganie zobowiązań w centralnym banku państwa.

Art. 220.

4. Jeżeli ustawa budżetowa albo ustawa o powołaniu budżetowym nie weszły w życie w dniu rozpoczęcia roku budżetowego, Rada Ministrów prowadzi gospodarkę finansową na podstawie przedłożonego projektu ustawy.

Art. 213.

1. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stoi na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji.
2. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wydaje rozporządzenia, a w sprawach indywidualnych podejmuje uchwały.

Art. 214.

1. Członkowie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji są powoływani przez Sejm, Senat i Prezydenta Rzeczypospolitej.

2. Członek Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji nie może należeć do partii politycznej, związków zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością pełnionej funkcji.

Art. 215.

Zasady trybu działania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, jej organizację oraz szczegółowe zasady powoływania jej członków określa ustawa.

Rozdział X

FINANSE PUBLICZNE

Art. 216.

1. Środki finansowe na cele publiczne są gromadzone i wydatkowane w sposób określony w ustawie.

2. Nabywanie, zbywanie i obciążanie nieruchomości, udziałów lub akcji oraz emisja papierów wartościowych przez Skarb Państwa, Narodowy Bank Polski lub inne państwowe osoby prawne następuje na zasadach i w trybie określonych w ustawie.
3. Ustanowienie monopolu następuje w drodze ustawy.

4. Zaciąganie pożyczek oraz udzielanie gwarancji i poręczeń finansowych przez państwo następuje na zasadach i w trybie określonych w ustawie.

5. Nie wolno zaciągać pożyczek lub udzielać gwarancji i poręczeń finansowych, w następstwie których państwowy dług publiczny przekroczy 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto. Spособ obliczania wartości rocznego produktu krajowego brutto oraz państwowego długu publicznego określa ustawa.

Art. 217.

Nakładanie podatków, innych danin publicznych, określanie podmiotów, przedmiotów opodatkowania i stawek podatkowych, a także zasad przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatków następuje w drodze ustawy.

Art. 218.

Organizację Skarbu Państwa oraz sposób zarządzania majątkiem Skarbu Państwa określa ustawa.

Art. 219.

1. Sejm uchwala budżet państwa na rok budżetowy w formie ustawy budżetowej.
2. Zasady i tryb opracowania projektu budżetu państwa, stopień jego szczegółowości oraz wymagania, którym podlega projekt ustawy budżetowej, a także zasady i tryb wykonywania ustawy budżetowej określa ustawa.
3. W wyjątkowych przypadkach dochody i wydatki państwa w okresie krótszym niż rok może określać ustawa o powołaniu budżetowym. Prezysy dotyczące projektu ustawy budżetowej stosuje się odpowiednio do projektu ustawy o powołaniu budżetowym.

Rzecznik Praw Obywatelskich corocznie informuje Sejm i Senat o swojej działalności oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela.

Art. 212.

Rzecznik Praw Obywatelskich nie może być uprzedniej zgody Sejmu poświadczony do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Rzecznik Praw Obywatelskich nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa. Jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania, o zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Art. 211.

Rzecznik Praw Obywatelskich jest w swojej działalności niezawisły, niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie.

Art. 210.

Rzecznik Praw Obywatelskich jest powoływany przez Sejm za zgodą Senatu, na 5 lat. 1. Rzecznik Praw Obywatelskich nie może zajmować innego stanowiska, z wyjątkiem stanowiska profesora szkół wyższych ani wykonywać innych zajęć zawodowych. 2. Rzecznik Praw Obywatelskich nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością jego urzędu.

Art. 209.

Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych. 2. Zakres i sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich określa ustawa.

Art. 208.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Organizację oraz tryb działania Najwyższej Izby Kontroli określa ustawa.

Art. 207.

Rzecznik Praw Obywatelskich nie może być uprzedniej zgody Sejmu poświadczony do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Rzecznik Praw Obywatelskich nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa. Jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania, o zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Art. 206.

Rzecznik Praw Obywatelskich jest powoływany przez Sejm za zgodą Senatu, na 6 lat i może być ponownie powołany tylko raz. 1. Rzecznik Praw Obywatelskich nie może zajmować innego stanowiska, z wyjątkiem stanowiska profesora szkół wyższych ani wykonywać innych zajęć zawodowych. 2. Rzecznik Praw Obywatelskich nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z godnością jego urzędu.

Art. 205.

1. Najwyższa Izba Kontroli przedkłada Sejmowi:
 - (1) opinię wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej,
 - (2) opinię w przedmiocie absolutorium dla Rady Ministrów,
 - (3) informacje o wynikach kontroli, wnioski i wystąpienia, określone w ustawie.
2. Najwyższa Izba Kontroli przedstawia Sejmowi coroczne sprawozdanie ze swojej działalności.

Art. 204.

- wywiqzujq siq siq z zobowiqzqch finansowych na rzecz państwa.
3. Najwyższa Izba Kontroli może również kontrolować z punktu widzenia legalności i gospodarności działalności innych jednostek organizacyjnych i podmiotów gospodarczych w zakresie, w jakim wykonywujq one majątek lub środki państwowe lub komunalne oraz
 3. Najwyższa Izba Kontroli może również kontrolować z punktu widzenia legalności i gospodarności działalności innych jednostek organizacyjnych i innych komunalnych jednostek terytorialnego, komunalnych osób prawnych i innych państwowych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia legalności, gospodarności i rzetelności.
 2. Najwyższa Izba Kontroli może kontrolować działalność organów samorządu terytorialnego, komunalnych osób prawnych i innych komunalnych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia legalności, gospodarności i rzetelności.
 1. Najwyższa Izba Kontroli kontroluje działalność organów administracji rządowej, Narodowego Banku Polskiego, państwowych osób prawnych i innych państwowych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

Art. 203.

3. Najwyższa Izba Kontroli działa na zasadach kolegialności.
2. Najwyższa Izba Kontroli podlega Sejmowi.
1. Najwyższa Izba Kontroli jest naczelnym organem kontroli państwowej.

Art. 202.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

ROZDZIAŁ IX ORGANY KONTROLI PAŃSTWOWEJ I OCHRONY PRAWA

Organizację Trybunału Stanu oraz tryb postępowania przed Trybunałem określa ustawa.

Art. 201.

może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się przewodniczącego Trybunału Stanu, który jeżeli jest go o zatrzymaniu jest niezwłocznie powiadomiony przez przewodniczącego Trybunału Stanu, który do odpowiedzialności karnej ani pozabawiony wolności. Członek Trybunału Stanu nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa, Trybunału Stanu nie może być uprzedniej zgody Trybunału Stanu, podlegnięty

Art. 200.

1. Trybunał Stanu składa się z przewodniczącego, 2 zastępców przewodniczącego i 16 członków wybieranych przez Sejm spośród senatorów i senatorów na czas kadencji Sejmu. Zastępcy przewodniczącego Trybunału oraz co najmniej połowa członków Trybunału Stanu powinni mieć kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska sędzięgo.
2. Przewodniczącym Trybunału Stanu jest Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.
3. Członkowie Trybunału Stanu w sprawowaniu funkcji sędzięgo Trybunału Stanu są niezawisli i podlegajq tylko konstytucji oraz ustawom.

Art. 199.

Z wnioskiem w sprawach, o których mowa w art. 189, do Trybunału konstytucyjnego wystąpić mogą: Prezydent Rzeczypospolitej, Marszałek Sejmu, Marszałek Senatu, Prezes Rady Ministrów, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego i Prezes Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 192.

Każdy sąd może przedstawić Trybunałowi konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z konstytucją, ratyfikowanym umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem.

Art. 194.

1. Trybunał konstytucyjny składa się z 15 sędziów, wybieranych indywidualnie przez Sejm na 9 lat spośród osób wyróżniających się wiedzą prawniczą. Ponowny wybór do składu Trybunału jest niedopuszczalny.

2. Prezesa i Wiceprezesa Trybunału konstytucyjnego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Trybunału konstytucyjnego.

Art. 195.

1. Sędziowie Trybunału konstytucyjnego w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko konstytucji.

2. Sędziom Trybunału konstytucyjnego zapewnia się warunki pracy i wynagrodzenie odpowiedające godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków.

3. Sędziowie Trybunału konstytucyjnego w okresie zajmowania stanowiska nie mogą należeć do partii politycznej, wziąć udziału w prowadzeniu działalności publicznej nie dotyczącej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Art. 196.

Sędziowie Trybunału konstytucyjnego nie mogą być, bez uprzedniej zgody Trybunału

konstytucyjnego, podciągnięty do odpowiedzialności kamej ani pozabawiony wolności. Sędziowie Trybunału konstytucyjnego, jeżeli jego zatrudnienie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrudnieniu niezwłocznie powiadamia się Prezesa Trybunału konstytucyjnego, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrudnianego.

Art. 197.

Organizację Trybunału konstytucyjnego oraz tryb postępowania przed Trybunałem określa ustawa.

TRYBUNAŁ STANU

Art. 198.

1. Za naruszenie konstytucji lub ustawy, w związku z zajmowanymi stanowiskiem lub w zakresie swojego urzędowania, odpowiedzialność konstytucyjną przed Trybunałem Stanu ponoszą: Prezydent Rzeczypospolitej, Prezes Rady Ministrów oraz członkowie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, osoby, którym Prezes Rady Ministrów powierzył kierowanie ministerstwem oraz Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych.

2. Odpowiedzialność konstytucyjną przed Trybunałem Stanu ponoszą również posłowie i senatorowie w zakresie określonym w art. 107.

3. Rodzaje kar orzekanych przez Trybunał Stanu określa ustawa.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

Art. 188.

Trybunał konstytucyjny orzeka w sprawach:

1. zgodności ustawy i umów międzynarodowych z Konstytucją,
2. zgodności ustawy z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie,
3. zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwa, z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami,
4. zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych,
5. skargi konstytucyjnej, o której mowa w art. 79 ust. 1.

Art. 189.

Trybunał konstytucyjny rozstrzyga spory kompetencyjne pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa.

Art. 190.

1. Orzeczenia Trybunału konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

2. Orzeczenia Trybunału konstytucyjnego w sprawach wymienionych w art. 188 podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym, w którym akt normatywny był ogłoszony. Jeżeli akt nie był ogłoszony, orzeczenie ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

3. Orzeczenie Trybunału konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

4. Orzeczenie Trybunału konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowne, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stało się podstawą do podjęcia uchwały lub decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

5. Orzeczenia Trybunału konstytucyjnego zapadają większością głosów.

Art. 191.

1. Z wnioskiem w sprawach, o których mowa w art. 188, do Trybunału Konstytucyjnego wystąpić mogą:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej, Marszałek Sejmu, Marszałek Senatu, Prezes Rady Ministrów, 50 posłów, 30 senatorów, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prokurator Generalny, Prezes Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznik Praw Obywatelskich,
 - 2) Krajowa Rada Sądownictwa w zakresie, o którym mowa w art. 186 ust. 2,
 - 3) organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego,
 - 4) ogólnokrajowe organy związków zawodowych oraz ogólnokrajowe władze organizacji pracodawców i organizacji zawodowych,
 - 5) kościoły i inne związki wyznaniowe,
 - 6) podmioty określone w art. 79 w zakresie w nim wskazanym.
2. Podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 3–5, mogą wystąpić z takim wnioskiem, jeżeli akt normatywny dotyczy spraw objętych ich zakresem działania.

1. Krajowa Rada Sądowa składa się z:
 - (1) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego i osoby powołanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej;
 - (2) piętnastu członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sędziów powozecznych, sędziów administracyjnych i sędziów wojskowych,
 - (3) czterech członków wybranych przez Sejm spośród posłów oraz dwóch członków wybranych przez Senat spośród senatorów.
2. Krajowa Rada Sądowa wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i dwóch wiceprzewodniczących.
3. Kadencja wybranych członków Krajowej Rady Sądowej trwa cztery lata.
4. Ustroj, zakres działania i tryb pracy Krajowej Rady Sądowej oraz sposób wyboru jej członków określa ustawa.

Art. 187.

1. Krajowa Rada Sądowa stoi na straży niezależności sędziów i niezawisłości sędziów.
2. Krajowa Rada Sądowa może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sędziów i niezawisłości sędziów.

Art. 186.

Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego. Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej na sześcioletnią kadencję spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie

Art. 185.

Naczelny Sąd Administracyjny oraz inne sądy administracyjne sprawują, w zakresie określonym w ustawie, kontrolę działalności administracji publicznej. Kontrola ta obejmuje również orzekanie o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego i aktów normatywnych terenowych organów administracji rządowej.

Art. 184.

1. Sąd Najwyższy sprawuje nadzór nad działalnością sędziów powozecznych i wojskowych w zakresie orzekania.
2. Sąd Najwyższy wykonuje także inne czynności określone w Konstytucji i ustawach.
3. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej na sześcioletnią kadencję spośród kandydatów przedstawionych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego.

Art. 183.

Udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości określa ustawa.

Art. 182.

Sędzią nie może być, bez uprzedniej zgody sądu określonego w ustawie, podlegający do odpowiedzialności karnej ani podobawiony winności. Sędzia nie może być zatrzymany lub aresztowany, w jakikolwiek sposób, na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadomiam się prezesa właściwego miejscowo sądu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Art. 181.

4. Ustawa określa granicę wieku, po osiągnięciu której sędziowie przechodzą w stan spoczynku.
5. W razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych wolno sędzięgo przenieść do innego sądu lub w stan spoczynku z pozostawieniem mu pełnego uposażenia.

1. Sędziowie są nieusuwalni.
2. Złożenie sędzięgo z urzędu, zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub na inne stanowisko w bieżąco woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie.
3. Sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku na skutek uniemożliwiających mu sprawowanie jego urzędu choroby lub utraty sił. Tryb postępowania oraz sposób odwołania się do sądu określa ustawa.

Art. 180.

Sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądowniczej, na czas nieoznaczony.

Art. 179.

1. Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko konstytucji oraz ustawom.
2. Sędziom zapewniana są warunki pracy i wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu oraz zakreślowanych obowiązków.
3. Sędzia nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej nie dającej się pogodzić z zasadami niezależności sądu i niezawisłości sędziów.

Art. 178.

Sądy powszechne wymiar sprawiedliwości we wszystkich sprawach z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów.

Art. 177.

1. Postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.
2. Ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określa ustawa.

Art. 176.

1. Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe.
2. Sąd wyjątkowy lub tryb doradny może być ustanowiony tylko na czas wojny.

Art. 175.

SĄDY

Sądy i Trybunały wydają wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 174.

Sądy i Trybunały są władzą odrębną i niezależną od innych władz.

Art. 173.

SĄDY I TRYBUNAŁY

Rozdział VIII

1. Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo zrzeszenia się.
2. Jednostka samorządu terytorialnego ma prawo przystąpienia do międzynarodowych zrzeszeń społecznych lokalnych i regionalnych oraz współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.
3. Zasadą, na jakich jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z praw, o których mowa w ust. 1 i 2, określa ustawa.

Art. 172.

1. Działalność samorządu terytorialnego podlega nadzorowi z punktu widzenia legalności.
2. Organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego są Prezes Rady Ministrów i wojewodowie, a w zakresie spraw finansowych regionalne izby obrachunkowe.
3. Sejm, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może rozwiązać organ stanowiący samorządu terytorialnego, jeżeli organ ten rażąco narusza Konstytucję lub ustawy.

Art. 171.

Członkowie wspólnoty samorządowej mogą decydować, w drodze referendum, o sprawach dotyczących tej wspólnoty, w tym o odwołaniu podchodzącego z wyborów bezpośrednich organu samorządu terytorialnego. Zasady i tryb przeprowadzenia referendum lokalnego określa ustawa.

Art. 170.

1. Jednostki samorządu terytorialnego wykonują swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących i wykonawczych.
2. Wybory do organów stanowiących są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym. Zasady i tryb zgłoszenia kandydatów i przeprowadzenia wyborów oraz warunki ważności wyborów określa ustawa.
3. Zasady i tryb wyborów oraz odwoływania organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego określa ustawa.
4. Ustroj wewnętrzny jednostek samorządu terytorialnego określają, w granicach ustaw, ich organy stanowiące.

Art. 169.

Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo ustanowić podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym w ustawie.

Art. 168.

1. Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych
2. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa.
3. Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego są określone w ustawie.
4. Zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych.

Art. 167.

1. Zadania publiczne służące zaspokojeniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne.
2. Jeżeli wynika to z uzasadnionych potrzeb państwa, ustawa może zlecić jednostkom samorządu terytorialnego wykonywanie innych zadań publicznych. Ustawa określa tryb przekazywania i sposób wykonywania zadań zleconych.
3. Spory kompetencyjne między organami samorządu terytorialnego i administracją rządową rozstrzygają sądy administracyjne.

Art. 166.

1. Jednostki samorządu terytorialnego mają osobowość prawną. Przystępują im prawa własności i inne prawa majątkowe.
2. Samodzielność jednostek samorządu terytorialnego podlega ochronie sądowej.

Art. 165.

1. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina.
2. Inne jednostki samorządu regionalnego albo lokalnego i regionalnego określają ustawy.
3. Gmina wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego nie zastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 164.

Samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych.

Art. 163.

SAMORZĄD TERYTORIALNY

Rozdział VIII

1. Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów również w razie:
 - 1) nieuchwalenia przez Sejm wotum zaufania dla Rady Ministrów,
 - 2) wyrażenia Radzie Ministrów wotum nieufności,
 - 3) rezygnacji Prezesa Rady Ministrów.
 3. Prezydent Rzeczypospolitej, przyjmując dymisję Rady Ministrów, powierza jej dalsze sprawowanie obowiązków do czasu powołania nowej Rady Ministrów.
 4. Prezydent Rzeczypospolitej, w przypadku określonym w ust. 2 pkt 3, może odmówić przyjęcia dymisji Rady Ministrów.
1. Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów na pierwszym posiedzeniu nowo wybranego Sejmu.

Art. 162.

Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, dokonuje zmian w składzie Rady Ministrów.

Art. 161.

Prezes Rady Ministrów może zwrócić się do Sejmu o wyrażenie Radzie Ministrów wotum zaufania. Udzielenie wotum zaufania Radzie Ministrów następuje większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 160.

1. Sejm może wyrazić ministrowi wotum nieufności. Wniosek o wyrażenie wotum nieufności może być zgłoszony przez co najmniej 69 posłów. Przepis art. 158 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
2. Prezydent Rzeczypospolitej odwołuje ministra, któremu Sejm wyraził wotum nieufności większością głosów ustawowej liczby posłów.

Art. 159.

1. Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów na wniosek zgłoszony przez co najmniej 46 posłów i wskazujący imienne kandydata na Prezesa Rady Ministrów. Jeżeli uchwała została przyjęta przez Sejm, Prezydent Rzeczypospolitej przyjmuje dymisję Rady Ministrów i powołuje wybranego przez Sejm nowego Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek pozostających członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę.
2. Wniosek o podjęcie uchwały, o której mowa w ust. 1, może być poddany pod głosowanie nie wcześniej niż po upływie 7 dni od dnia jego zgłoszenia. Powołany wniosek może być zgłoszony nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy od dnia zgłoszenia poprzedniego wniosku. Powołany wniosek może być zgłoszony przed upływem 3 miesięcy, jeżeli wystąpi z nim co najmniej 115 posłów.

Art. 158.

1. Członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność za działalnosc Rady Ministrów.
2. Członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność indywidualną za sprawy należące do ich kompetencji lub powierzone im przez Prezesa Rady Ministrów.

Art. 157.

1. Członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu za naruszenie Konstytucji lub ustaw, a także za przestępstwa popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem.
2. Uchwałę o pozbawieniu członka Rady Ministrów do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu Sejm podejmuje na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej lub co najmniej 1/5 posłów większością 3/5 ustawowej liczby posłów.

Art. 156.

1. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie art. 154 ust. 3 Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 14 dni powołuje Prezesa Rady Ministrów i na jego wniosek pozostających członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę. Sejm w ciągu 14 dni od dnia powołania Rady Ministrów przez Prezydenta Rzeczypospolitej udziela jej wotum zaurfania większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
2. W razie nieudzielenia Radzie Ministrów wotum zaurfania w trybie określonym w ust. 1, Prezydent Rzeczypospolitej skraca kadencję Sejmu i zarządza wybory.

Art. 155.

1. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje tak wybraną Radę Ministrów i odbiera przysięgę od jej członków.
2. Prezes Rady Ministrów, w ciągu 14 dni od dnia powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej, przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaurfania. Wotum zaurfania Sejm uchwała bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
3. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie ust. 1 lub nieudzielenia jej wotum zaurfania w trybie ust. 2 Sejm w ciągu 14 dni od upływu terminów określonych w ust. 1 lub ust. 2 wybiera Prezesa Rady Ministrów oraz proponowanych przez niego członków Rady Ministrów bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
1. Prezydent Rzeczypospolitej desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje Prezesa Rady Ministrów wraz z pozostałymi członkami Rady Ministrów w ciągu 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów i odbiera przysięgę od członków nowo powołanej Rady Ministrów.
2. Prezes Rady Ministrów, w ciągu 14 dni od dnia powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej, przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaurfania. Wotum zaurfania Sejm uchwała bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 154.

1. Prezydent Rzeczypospolitej desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje Prezesa Rady Ministrów wraz z pozostałymi członkami Rady Ministrów w ciągu 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów i odbiera przysięgę od członków nowo powołanej Rady Ministrów.
2. Prezes Rady Ministrów jest zwierzchnikiem korpusu służby cywilnej.
1. W celu zapewnienia zawodowego, rzetelnego, bezstronnego i politycznie neutralnego wykonywania zadań państwa, w urzędach administracji rządowej działają korpus służby cywilnej.

Art. 153.

1. Przedstawicielem Rady Ministrów w województwie jest wojewoda.
2. Tryb powoływania i odwoływania oraz zakres działania wojewodów określa ustawa.

Art. 152.

Przysięga może być złożona z dodaniem zdania „Tak mi dopomóż Bóg”;
 dla mnie zawsze najwyższym nakazem.”
 uroczyszcie przysięgam, że dochochowaam wierności postanomowieniom Konstytucji i innym
 „Obejmując urzqd Prezesa Rady Ministrów (wiceprezesa Rady Ministrów, ministra),
 Rzeczypospolitej następującą przysięgę:
 Prezes Rady Ministrów, wiceprezesi Rady Ministrów i ministrowie składają wobec Prezydenta

Art. 151.

Członek Rady Ministrów nie może prowadzić działalności sprzecznej z jego obowiązkami publicznymi.

Art. 150.

1. Ministrowie kierując określonymi działaniami administracji rządowej lub wypełniając zadania wyznaczone im przez Prezesa Rady Ministrów, zakres działania ministra kierującego działem administracji rządowej określią ustawy;
 2. Minister kierujący działem administracji rządowej wydadje rozporządzenia. Rada Ministrów, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może uchylić rozporządzenie lub zarządzenie ministra.
 3. Do przewodniczącego komitetu, o którym mowa w art. 147 ust. 4, stosuje się odpowiednio przepisy odnoszące się do ministra kierującego działem administracji rządowej.

Art. 149.

1. reprezentuje Radę Ministrów,
2. kieruje pracami Rady Ministrów,
3. wydadje rozporządzenia,
4. zapewnia wykonywanie polityki Rady Ministrów i określa sposoby jej wykonywania,
5. koordynuje i kontroluje pracę członków Rady Ministrów,
6. sprawuje nadzór nad samorządem terytorialnym w granicach i formach określonych w Konstytucji i ustawach,
7. jest zwierzchnikiem służbowym pracowników administracji rządowej.

Art. 148.

- Prezes Rady Ministrów:
1. Rada Ministrów składa się z Prezesa Rady Ministrów i ministrów.
 2. W skład Rady Ministrów mogą być powoływani wiceprezesi Rady Ministrów.
 3. Prezes i wiceprezes Rady Ministrów mogą pełnić także funkcję ministra.
 4. W skład Rady Ministrów mogą być ponadto powoływani przewodniczący określonych w ustawach komitetów.

Art. 147.

- 4) chroni interesy Skarbu Państwa,
- 5) uchwala projekt budżetu państwa,
- 6) kieruje wykonaniem budżetu państwa oraz uchwala zamknięcie rachunków państwowych i sprawozdanie z wykonania budżetu,
- 7) zapewnia bezpieczeństwo wewnętrznego państwa oraz porządek publiczny,
- 8) zapewnia bezpieczeństwo zewnętrzne państwa,
- 9) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi,
- 10) zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji oraz zatwierdza i wypowiada inne umowy międzynarodowe,
- 11) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju oraz określa corocznie liczbę obywateli powołanych do czynnej służby wojskowej,
- 12) określa organizację i tryb swojej pracy.

- 1) desygnowania i powoływania Prezesa Rady Ministrów,
- 12) przyjmowania dyktand i powierzenia jej tymczasowego pełnienia obowiązków,
- 13) wniosku do Sejmu o podjęcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu członka Rady Ministrów,
- 14) odwołania ministra, któremu Sejm wyraził wotum nieufności,
- 15) zwolnienia Rady Gabinetowej,
- 16) nadawania orderów i odznaczeń,
- 17) powoływania sędziów,
- 18) stosowania prawa łaski,
- 19) nadawania obywatelstwa polskiego i wyrażania zgody na zrzeczenie się obywatelstwa polskiego,
- 20) powoływania Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego,
- 21) powoływania Prezesa i Wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego,
- 22) powoływania Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- 23) powoływania Prezesa Sądu Najwyższego oraz wiceprezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- 24) wniosku do Sejmu o powołanie Prezesa Narodowego Banku Polskiego,
- 25) powoływania członków Rady Polityki Pieniężnej,
- 26) powoływania i odwoływanie członków Rady Bezpieczeństwa Narodowego,
- 27) powoływania członków Rady Radiofonii i Telewizji,
- 28) nadawania statutu Kancelarii Prezidenta Rzeczypospolitej oraz powoływania i odwoływanie Szefa Kancelarii Prezidenta Rzeczypospolitej,
- 29) wydawania zarządzeń na zasadach określonych w art. 93,
- 30) zrzeczenia się urzędu Prezidenta Rzeczypospolitej.

Art. 145.

1. Prezydent Rzeczypospolitej za naruszenie Konstytucji, ustawy lub za popełnienie przestępstwa może być pozbawiony do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu.
2. Postawienie Prezidenta Rzeczypospolitej w stan oskarżenia może nastąpić uchwałą Zgromadzenia Narodowego podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego na wniosek co najmniej 140 członków Zgromadzenia Narodowego.
3. Z dniem podjęcia uchwały o postawieniu Prezidenta Rzeczypospolitej w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu sprawowanie urzędu przez Prezidenta Rzeczypospolitej ulega zawieszeniu. Prezys art. 131 stosuje się odpowiednio.

Rozdział VI

RADA MINISTRÓW I ADMINISTRACJA RZĄDOWA

Art. 146.

1. Rada Ministrów prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Do Rady Ministrów należą sprawy polityki państwa nie zastrzeżone dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego.
3. Rada Ministrów kieruje administracją rządową.
4. W zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach Rada Ministrów w szczególności:
 - 1) zapewnia wykonanie ustaw,
 - 2) wydaje rozporządzenia,
 - 3) koordynuje i kontroluje prace organów administracji rządowej.

- Art. 136.** W razie bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, zarządza powołanie lub częściową mobilizację i użycie Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej.
- Art. 137.** Prezydent Rzeczypospolitej nadaje obywatelstwo polskie i wyraża zgodę na zrzeczenie się obywatelstwa polskiego.
- Art. 138.** Prezydent Rzeczypospolitej nadaje ordery i odznaczenia.
- Art. 139.** Prezydent Rzeczypospolitej stosuje prawo łaski. Prawa łaski nie stosuje się do osób skazanych przez Trybunał Stanu.
- Art. 140.** Prezydent Rzeczypospolitej może zwracać się z oświadczeniem do Sejmu, do Senatu lub do Zgromadzenia Narodowego. Oświadczenia nie czyni się przedmiotem debaty.
- Art. 141.** 1. W sprawach szczególnej wagi Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać Radę Gabinetową. Radę Gabinetową tworzy Rada Ministrów obradująca pod przewodnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej.
2. Radzie Gabinetowej nie przysługują kompetencje Rady Ministrów.
- Art. 142.** 1. Prezydent Rzeczypospolitej wydaje rozporządzenia i zarządzenia na zasadach określonych w art. 92 i art. 93.
2. Prezydent Rzeczypospolitej wydaje postanowienia w zakresie realizacji pozostałych swoich kompetencji.
- Art. 143.** Organem pomocniczym Prezydenta Rzeczypospolitej jest Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej. Prezydent Rzeczypospolitej nadaje statut Kancelarii oraz powołuje i odwołuje Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej.
- Art. 144.** 1. Prezydent Rzeczypospolitej, korzystając ze swoich konstytucyjnych i ustawowych kompetencji, wydaje akty urzędowe.
2. Akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, który przez podpisanie aktu ponosi odpowiedzialność przed Sejmem.
3. Przepis ust. 2 nie dotyczy:
- 1) zarządzenia wyborów do Sejmu i Senatu,
 - 2) zwolnienia pierwszego posiedzenia nowo wybranych Sejmu i Senatu,
 - 3) skracania kadencji Sejmu w przypadkach określonych w Konstytucji,
 - 4) inicjatywy ustawodawczej,
 - 5) zarządzenia referendum ogólnokrajowego,
 - 6) podpisania albo odmowy podpisania ustawy,
 - 7) zarządzenia ogłoszenia ustawy oraz umowy międzynarodowej w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 8) zwracania się z oświadczeniem do Sejmu, do Senatu lub do Zgromadzenia Narodowego,
 - 9) wniosku do Trybunału Konstytucyjnego,
 - 10) wniosku o przeprowadzenie kontroli przez Najwyższą Izbę Kontroli,

Organem doradczym Prezydenta Rzeczypospolitej w zakresie wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa jest Rada Bezpieczeństwa Narodowego.

Art. 135.

- Zbrojnymi, szczegółowo określą ustawą.
6. Kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej, związane ze zwierzchnictwem nad Siłami w ustawach stopnie wojskowe.
 5. Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, nadaje określone podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej określą ustawą.
 4. Na czas wojny Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, mianuje Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych. W tym samym trybie może on Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych odwołać. Kompetencje Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasady jego upływem określą ustawą.
 3. Prezydent Rzeczypospolitej mianuje Szefa Sztabu Generalnego i dowódców rodzajów Zbrojnymi za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.
 2. W czasie pokoju Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Rzeczypospolitej Polskiej.
 1. Prezydent Rzeczypospolitej jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych

Art. 134.

- Ministrów i właściwym ministrem.
3. Prezydent Rzeczypospolitej w zakresie polityki zagranicznej współdziała z Prezesem Rady z konstytucją.
 2. Prezydent Rzeczypospolitej przed ratyfikowaniem umowy międzynarodowej może zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie jej zgodności:
 - 3) przyjmując listy uwierzytelniające i odwijające akredytowanych przy nim przedstawicieli państwach i przy organizacjach międzynarodowych,
 - 2) mianując i odwołując pełnomocnych przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej w innych państwach i wypowiedziada umowy międzynarodowe, o czym zawiadamia Sejm i Senat,
 - 1) ratyfikując i wypowiedziada umowy międzynarodowe, o czym zawiadamia Sejm i Senat.
 1. Prezydent Rzeczypospolitej jako reprezentant państwa w stosunkach zewnętrzych:

Art. 133.

Prezydent Rzeczypospolitej nie może piastować żadnego innego urzędu ani pełnić żadnej funkcji publicznej, z wyjątkiem tych, które są związane ze sprawowanym urzędem.

Art. 132.

- o skróceniu kadencji Sejmu.
4. Osoba wykonująca obowiązki Prezydenta Rzeczypospolitej nie może postanowić obowiązków te przejmują Marszałek Senatu.
 3. Jeżeli Marszałek Sejmu nie może wykonywać obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej, co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego, złozenia Prezydenta Rzeczypospolitej z urzędu orzeczeniem Trybunału Stanu.
 - 2) zwrócenia się urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej,
 - 3) stwierdzenia nieważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej lub innych przyczyn nieważności
 - 4) uznania przez Zgromadzenie Narodowe twardej niezdolności Prezydenta Rzeczypospolitej do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia, uchwałą podjętą większością
 - 1) śmierci Prezydenta Rzeczypospolitej,
 - 2) zwrócenia się urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej,
 - 3) stwierdzenia nieważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej lub innych przyczyn nieważności
 2. Marszałek Sejmu tymczasowo, do czasu wyboru nowego Prezydenta Rzeczypospolitej, wykonuje obowiązki Prezydenta Rzeczypospolitej w razie:

1. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie może przejściowo sprawować urzędu, zawładania o tym Marszałka Sejmu, który tymczasowo przejmuje obowiązki Prezydenta Rzeczypospolitej. Gdy Prezydent Rzeczypospolitej nie jest w stanie zawładnąć Marszałka Sejmu o niemożności sprawowania urzędu, wówczas o stwierdzeniu przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej rozstrzyga Trybunał Konstytucyjny na wniosek Marszałka Sejmu. W razie uznania przejściowej niemożności sprawowania urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Trybunał Konstytucyjny powierza Marszałkowi Sejmu tymczasowe wykonywanie obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 131.

Przysięga może być złożona z dodaniem zdania „Tak mi dopomóż Bóg”.
 „Objeżdżając z woli Narodu urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, uroczyste przysięgam, że dochowam wierności postanowieniom Konstytucji, będę strzegł niezłomnie godności Narodu, niepodległości i bezpieczeństwa Państwa, a dobro Ojczyzny oraz pomysłowość obywateli będę dla mnie zawsze najwyszszym nakazem”.

Prezydent Rzeczypospolitej objeżdżając po złożeniu wobec Zgromadzenia Narodowego następującej przysięgi:

Art. 130.

1. Włażność wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej stwierdza Sąd Najwyższy.
 2. Wylborcy przysięgają prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko wlażności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie.
 3. W razie stwierdzenia niewłażności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej przeprowadza się nowe wybory, na zasadach przewidzianych w art. 128 ust. 2 dla przypadku opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 129.

1. Kadencja Prezydenta Rzeczypospolitej rozpoczyna się w dniu objęcia przez niego urzędu.
 2. Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej zarządza Marszałek Sejmu na dzień przypadający nie wcześniej niż na 100 dni i nie później niż na 75 dni przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej, a w razie opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej – nie później niż w czternastym dniu od opóźnienia urzędu, wyznaczając datę wyborów na dzień wolny od pracy przypadający w ciągu 60 dni od dnia zarządzenia wyborów.

Art. 128.

1. Zasady i tryb zgłaszania kandydatów i przeprowadzania wyborów oraz warunki głosowania otrzymat więcej głosów.
 2. Na Prezydenta Rzeczypospolitej wybrany zostaje kandydat, który w ponownym przypadku datę ponownego głosowania odracza się o dalszych 14 dni.
 3. W pierwszym głosowaniu otrzymat więcej głosów w pierwszym głosowaniu. W takim umrzej, w w wyborów w ponownym głosowaniu dopuszczat się kandydata, z tych dwóch kandydatów wycofa zgodę na kandydowanie, utraci prawo wyborcze lub w pierwszym głosowaniu otrzymat więcej głosów. Jeżeli którykolwiek z kandydatów, którzy dokonuje się spośród dwóch kandydatów, którzy w pierwszym głosowaniu otrzymat więcej głosów, jeżeli żaden z kandydatów nie uzyska wymaganej wlażności, czternastego dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponowne głosowanie.
 4. Na Prezydenta Rzeczypospolitej wybrany zostaje kandydat, który otrzymat więcej głosów co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.

1. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez wyborców pow szechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.
2. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany na pięcioletnią kadencję i może być ponownie wybrany tylko raz.
3. Na Prezydenta Rzeczypospolitej może być wybrany obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 35 lat i korzysta z pełni praw wyborczych do Sejmu. Kandydata

Art. 127

3. Prezydent Rzeczypospolitej wykonuje swoje zadania w zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach.
2. Prezydent Rzeczypospolitej czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium.
1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej i gwarantem ciągłości władzy państwowej.

Art. 126

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Rozdział V

1. W sprawach o szczególным znaczeniu dla państwa może być przeprowadzone referendum ogólnokrajowe.
2. Referendum ogólnokrajowe ma prawo zarządzić Sejm bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów lub Prezydent Rzeczypospolitej za zgodą Senatu wyrażoną bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.
3. Jeżeli w referendum ogólnokrajowym wzięło udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, wynik referendum jest wiążący.
4. Ważność referendum ogólnokrajowego oraz referendum, o którym mowa w art. 235 ust. 6, stwierdza Sąd Najwyższy.
5. Zasady i tryb przeprowadzania referendum określa ustawa.

Art. 125

REFERENDUM

Do Senatu stosuje się odpowiednio przepisy art. 110, art. 112, art. 113 i art. 120.

Art. 124

1. Rada Ministrów może uznać uchwalony przez siebie projekt ustawy za pilny, z wyjątkiem projektów ustawy podatkowych, ustawa dotyczących wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej, Sejmu, Senatu oraz organów samorządu terytorialnego, ustaw regulujących ustroj i właściwość władz publicznych, a także kodeksów.
2. Regulamin Sejmu oraz regulamin Senatu określają odrębności w postępowaniu ustawodawczym w sprawie projektu pilnego.
3. W postępowaniu w sprawie ustawy, której projekt został uznany za pilny, termin jej rozpatrzenia przez Senat wynosi 14 dni, a termin podpisania ustawy przez Prezydenta Rzeczypospolitej wynosi 7 dni.

Art. 123

6. Wystąpienie Prezydenta Rzeczypospolitej do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z Konstytucją lub z wnioskiem do Sejmu o ponowne rozpatrzenie ustawy wstrzymuje bieg, określonego w ust. 2, terminu do podpisania ustawy.

2. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje również grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. Tryb postępowania w tej sprawie określa ustawa.

3. Wnioskodawcy przedkładać Sejmowi projekt ustawy, przedstawiają skutki finansowe jej wykonania.

Art. 119

1. Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach.

2. Prawo wnoszenia poprawek do projektu ustawy w czasie rozprawy go przez Sejm przysługuje wnioskodawcy projektu, posłom i Radzie Ministrów.

3. Marszałek Sejmu może odmówić poddania pod głosowanie poprawki, która uprzednio nie była przedłożona komisji.

4. Wnioskodawca może wycofać projekt ustawy w toku postępowania ustawodawczego w Sejmie do czasu zakończenia drugiego czytania projektu.

Art. 120.

Sejm uchwała ustawy zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Sejm uchwała, chyba że konstytucja przewiduje inną większość. W tym samym trybie Sejm podejmuje uchwały, jeżeli ustawa lub uchwała Sejmu nie stanowią inaczej.

Art. 121.

1. Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi.

2. Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy może ją przyjąć bez zmian, uchwalić poprawki albo uchwalić odrzucenie jej w całości. Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy nie podejmie stosownej uchwały, ustawa uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.

3. Uchwałę Senatu odrzucającą ustawę albo poprawkę zaproponowaną w uchwale Senatu, uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 122.

1. Po zakończeniu postępowania określonego w art. 121 Marszałek Sejmu przedstawia uchwaloną ustawę do podpisu Prezydenta Rzeczypospolitej.

2. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawę w ciągu 21 dni od dnia przedstawienia i zarządza jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej.

3. Przed podpisaniem ustawy Prezydent Rzeczypospolitej może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z Konstytucją. Prezydent Rzeczypospolitej nie może odmówić podpisania ustawy, którą Trybunał Konstytucyjny uznał za zgodną z Konstytucją.

4. Prezydent Rzeczypospolitej odmawia podpisania ustawy, którą Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodną z Konstytucją. Jeżeli jednak niezgodność z Konstytucją dotyczy poszczególnych przepisów ustawy, a Trybunał Konstytucyjny nie orzeknie, że są one nierozwłalnie związane z całą ustawą, Prezydent Rzeczypospolitej, po zasięgnięciu opinii Marszałka Sejmu, podpisuje ustawę z pominięciem przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją albo ustawę zwraca ustawę Sejmowi w celu usunięcia niezgodności.

5. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie wystąpił z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego w trybie ust. 3, może z umotywowanym wnioskiem przekazać ustawę Sejmowi do ponownego rozpatrzenia. Po ponownym uchwaleniu ustawy przez Sejm większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 7 dni podpisuje ustawę i zarządza jej ogłoszenie.

W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. W razie ponownego uchwalenia ustawy przez Sejm Prezydentowi w trybie ust. 3.

ORGANIZACJA I DZIAŁANIE

Art. 109.

1. Sejm i Senat obradują na posiedzeniach.
2. Pierwsze posiedzenia Sejmu i Senatu Prezydent Rzeczypospolitej zwołuje na dzień przypadający w ciągu 30 dni od dnia wyborów, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 98 ust. 3 i 5.

Art. 110.

1. Sejm wybiera ze swojego grona Marszałka Sejmu i wicemarszałków.
2. Marszałek Sejmu przewodniczy obradom Sejmu, strzeże praw Sejmu oraz reprezentuje Sejm na zewnątrz.
3. Sejm powołuje komisje stałe oraz może powoływać komisje nadzwyczajne.

Art. 111.

1. Sejm może powołać komisję śledczą do zbadania określonej sprawy.
2. Tryb działania komisji śledczej określa ustawa.

Art. 112.

Organizację wewnętrzną i porządek prac Sejmu oraz tryb powoływania i działości jego organów, jak też sposób wykonywania konstytucyjnych i ustawowych obowiązków organów państwowych wobec Sejmu określa regulamin Sejmu uchwalony przez Sejm.

Art. 113.

Posiedzenia Sejmu są jawne. Jeżeli wyмага tego dobro państwa, Sejm może bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, uchwalić tajność obrad.

Art. 114.

1. W przypadkach określonych w konstytucji Sejm i Senat, obradując wspólnie pod przewodnictwem Marszałka Sejmu lub w jego zastępstwie Marszałka Senatu, działają jako Zgromadzenie Narodowe.
2. Zgromadzenie Narodowe uchwala swój regulamin.

Art. 115.

1. Prezes Rady Ministrów i pozostali członkowie Rady Ministrów mają obowiązek udzielenia odpowiedzi na interpelacje i zapytania poselskie w ciągu 21 dni.
2. Prezes Rady Ministrów i pozostali członkowie Rady Ministrów mają obowiązek udzielenia odpowiedzi w sprawach bieżących na każdym posiedzeniu Sejmu.

Art. 116.

1. Sejm decyduje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej o stanie wojny i o zawarciu pokoju.
2. Sejm może podjąć uchwałę o stanie wojny jedynie w razie zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnych obronnych przeciwko agresji. Jeżeli Sejm nie może się zebrać na posiedzenie, o stanie wojny postanawia Prezydent Rzeczypospolitej.

Art. 117.

Zasady użycia Sił Zbrojnych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej określa ratyfikowana umowa międzynarodowa lub ustawa. Zasady pobytu obcych wojsk na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i zasady przemieszczania się ich przez terytorium określają ratyfikowane umowy międzynarodowe lub ustawy.

Art. 118.

1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i Radzie Ministrów.

Do senatorów stosuje się odpowiednio przepisy art. 103–107.

Art. 108.

Stanu, który orzeka w przedmiocie pozbawienia mandatu.
 wniosek Marszałka Sejmu, może być poczyniony do odpowiedzialności przed Trybunałem
 2. Za naruszenie zakazów, o których mowa w ust. 1, poseł, uchwytny Sejm podjęty na
 tegu majtku.
 1. W zakresie określonym ustawą poseł nie może prowadzić działalności gospodarczej
 z osiaganiem korzyści z majtku Skarbu Państwa lub samorzędu terytorialnego ani nabycia

Art. 107.

Warnunki niezbędne do skutecznego wypełniania obowiązków posełskich oraz ochronę praw
 wynikających ze sprawowania mandatu określa ustawa.

Art. 106.

postępowania określa ustawa.
 6. Szczegółowe zasady poczyniania posłów do odpowiedzialności karnej oraz tryb
 Sejm, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.
 prawidlowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka
 na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia
 5. Poseł nie może być zatrzymany lub aresztowany bez zgody Sejmu, z wyjątkiem ujęcia go
 W takim przypadku nie stosuje się przepisów ust. 2 i 3.
 4. Poseł może wyrazić zgodę na poczynienie go do odpowiedzialności karnej.
 również zawieszeniu na ten czas bieg przedawienia w postępowaniu karnym.
 na żądanie Sejmu zawieszeniu do czasu wygaśnięcia mandatu. W takim przypadku ulega
 3. Postępowanie karne wszczęte wobec osoby przed dniem wyboru jej na posła ulega
 być poczyniony bez zgody Sejmu do odpowiedzialności karnej.
 2. Od dnia ogłoszenia wyników wyborów do dnia wygaśnięcia mandatu poseł nie może
 do odpowiedzialności sędowej tylko za zgodą Sejmu.
 o w przypadku naruszenia praw osób trzecich może być poczyniony
 wygaśnięcia. Za taką działalność poseł odpowiada wyłącznie przed Sejmem,
 1. Poseł nie może być poczyniony do odpowiedzialności za swoją działalność wchodzącą

Art. 105.

3. Odmowa złożenia ślubowania oznacza zrzeczenie się mandatu.
 Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania "Tak mi dopomóż Bóg".
 obywateli, przestregac konstytucji i innych praw Rzeczypospolitej Polskiej".
 suwenności i interesów Państwa, czynić wszystko dla pomysłności Ojczyzny i dobra
 "Urczyście ślubuję rzetelnie i sumiennie wykonywać obowiązki wobec Narodu, strzec
 następujące ślubowanie:
 2. Przed rozpoczęciem sprawowania mandatu posłowie składają przed Sejmem
 1. Posłowie są przedstawicielami Narodu. Nie wiążą ich instrukcje wyborców.

Art. 104.

zakazu jego sprawowania może określić ustawa.
 3. Inne przypadki zakazu łączenia mandatu posełskiego z funkcjami publicznymi oraz
 sprawować mandat posełskiego.
 wojskowej, funkcjonariusz policji oraz funkcjonariusz służb ochrony państwa nie mogą

1. Mandatu posła nie można łączyć z funkcją Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, członka Rady Polityki Pieniężnej, członka Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, ambasadora oraz z zatrudnieniem w kancelarii Sejmu, kancelarii Senatu, kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej lub z zatrudnieniem w administracji rządowej. Zakaz ten nie dotyczy członków Rady Ministrów i sekretarzy stanu w administracji rządowej.
2. Sędzią, prokuratorem, urzędnik służby cywilnej, żołnierz pozostający w czynnej służbie

Art. 103.

Nie można być równocześnie posłem i senatorem.

Art. 102.

POSŁOWIE I SENATOROWIE

1. Ważność wyborów do Sejmu i Senatu stwierdza Sąd Najwyższy.
2. Wyborcy przysługują prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów na zasadach określonych w ustawie.

Art. 101.

1. Kandydatów na posłów i senatorów mogą zgłaszać partie polityczne oraz wyborcy.
2. Nie można kandydować równocześnie do Sejmu i Senatu.
3. Zasady i tryb zgłaszania kandydatów i przeprowadzania wyborów oraz warunki ważności wyborów określa ustawa.

Art. 100.

1. Wybrany do Sejmu może być obywatel polski mający prawo wybierania, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 21 lat.
2. Wybrany do Senatu może być obywatel polski mający prawo wybierania, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 30 lat.
3. Wybrany do Sejmu lub do Senatu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego.

Art. 99.

1. W razie skrócenia kadencji Sejmu stosuje się odpowiednio przepis ust. 1.
2. Wyborcy do Sejmu i Senatu mogą podjąć wniosek o przedłużenie kadencji, który może być skierowany do Sejmu lub do Senatu nie później niż 15 dni przed rozpoczęciem wyborów.
3. Sejm może skrócić swoją kadencję uchwałą podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby posłów. Skrócenie kadencji Sejmu oznacza jednocześnie skrócenie kadencji Senatu. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio.
4. Prezydent Rzeczypospolitej, po zasięgnięciu opinii Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu, może w przypadkach określonych w konstytucji zarządzić skrócenie kadencji Sejmu. Wraz ze skróceniem kadencji Sejmu skrócona zostaje również kadencja Senatu.
5. Prezydent Rzeczypospolitej, zarządzając skrócenie kadencji Sejmu, zarządza jednocześnie wybory do Sejmu i Senatu i wyznacza ich datę na dzień przypadający nie później niż w ciągu 45 dni od dnia zarządzenia skrócenia kadencji Sejmu. Prezydent Rzeczypospolitej zwoluje pierwsze posiedzenie nowo wybranego Sejmu nie później niż na 15 dni po dniu przeprowadzenia wyborów.
6. W razie skrócenia kadencji Sejmu stosuje się odpowiednio przepis ust. 1.

1. Sejm i Senat są wybierane na czteroletnie kadencje. Kadencje Sejmu i Senatu rozpoczynają się z dniem zebrania się Sejmu na pierwsze posiedzenie i trwają do dnia

Art. 98.

1. Senat składa się ze 100 senatorów.
2. Wybory do Senatu są powszechne, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym.

Art. 97.

1. Sejm składa się z 460 posłów.
2. Wybory do Sejmu są powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne oraz odbywają się w głosowaniu tajnym.

Art. 96.

WYBORY I KADENCJA

1. Władzę ustawodawczą w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sejm i Senat.
2. Sejm sprawuje kontrolę nad działalnością Rady Ministrów w zakresie określonym przepisami Konstytucji i ustaw.

Art. 95.

SEJM I SENAT

Rozdział IV

Organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawne mające moc obowiązującą na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania aktów prawa miejscowego określa ustawa.

Art. 94.

1. Uchwały Rady Ministrów oraz zarządzenia Prezesa Rady Ministrów i ministrów mają charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjne podległe organom wydającym te akty.
2. Zarządzenia są wydawane tylko na podstawie ustawy. Nie mogą one stanowić podstawy decyzji w obecnych, osób prawnych oraz innych podmiotów.
3. Uchwały i zarządzenia podlegają kontroli co do ich zgodności z powszechnie obowiązującym prawem.

Art. 93.

1. Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczególności upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do regulowania oraz wyliczne dotyczące treści aktu.
2. Organ upoważniony do wydania rozporządzenia nie może przekazać swoich kompetencji, o których mowa w ust. 1, innemu organowi.

Art. 92.

1. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za przednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawa tej nie da się pogodzić z umową.
2. Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczypospolitą Polską umowy konstytucyjnej organizacji władzy państwowej, prawo przez nią ustanowione jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami.

1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio

Art. 91

4. Uchwała w sprawie wyboru trybu wyrażenia zgody na ratyfikację podejmuje Sejm ogólnokrajowym zgody z przepisem art. 125.
3. Wyrażenie zgody na ratyfikację takiej umowy może być uchwalone w referendum połowy ustawowej liczby senatorów.
2. Ustawa, wyrażająca zgodę na ratyfikację umowy międzynarodowej, o której mowa w ust. 1, jest uchwalana przez Sejm większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy wiatdy państwowej w niektórych sprawach.
1. Rzeczpospolita Polska może na podstawie umowy międzynarodowej przekazać organizacjom międzynarodowym lub organom władzy państwowej lub organom kompetencji organów

Art. 90

3. Zasady oraz tryb zawierania, ratyfikowania i wypowiedziania umów międzynarodowych określa ustawa.
2. O zmianie przedłożenia Prezydenta Rzeczypospolitej do ratyfikacji umów międzynarodowych, których ratyfikacja nie wymaga zgody wyrażonej w ustawie, Prezes Rady Ministrów zawiadamia Sejm.
- 5) spraw uregulowanych w ustawie lub w których konstytucja wymaga ustawy;
- 4) znacznego obciążenia państwa pod względem finansowym,
- 3) członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej,
- 2) wolności, praw lub obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji;
- 1) pokoju, sojuszy, układów politycznych lub układów wojskowych.
1. Ratyfikacja przez Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej i jej wypowiedzenie wymaga uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, jeżeli umowa dotyczy:

Art. 89

3. Umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie są ogłoszane w trybie wymaganym dla ustaw. Zasady ogłoszania innych umów międzynarodowych określa ustawa.
2. Zasady i tryb ogłoszania aktów normatywnych określa ustawa.
1. Wankiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich ogłoszenie.

Art. 88

2. Zróżnicami powzecznie obowiązującymi prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.
1. Zróżnicami powzecznie obowiązującymi prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.

Art. 87

Rozdział III ŹRÓDŁA PRAWA

Art. 86

Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.

1. Obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona Ojczyzny.
2. Zakres obowiązków służby wojskowej określa ustawa.
3. Obywatel, któremu przekomania religijne lub wyznawane zasady moralne nie pozwalają na odbywanie służby wojskowej, może być obowiązany do służby zastępczej na zasadach określonych w ustawie.

Art. 85.

Każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie.

Art. 84.

Każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 83.

Obywatkiem obywatela polskiego jest wierność Rzeczypospolitej Polskiej oraz troska o dobro wspólne.

Art. 82.

OBOWIĄZKI

Praw określonych w art. 65 ust. 4 i 5, art. 66, art. 69, art. 71 i art. 74–76 można dochodzić w granicach określonych w ustawie.

Art. 81.

Każdy ma prawo wystąpienia, na zasadach określonych w ustawie, do Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności lub praw naruszonych przez organy władzy publicznej.

Art. 80.

1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.
2. Przepis ust. 1 nie dotyczy praw określonych w art. 56.

Art. 79.

Każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wygłaski od tej zasady oraz tryb zaskarżenia określa ustawa.

Art. 78.

1. Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej.
2. Ustawa nie może nikomu zamknąć drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.

Art. 77.

ŚRODKI OCHRONY WOLNOŚCI I PRAW

Władze publiczne chronią konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagroźającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Zakres tej ochrony określa ustawa.

Art. 76.

Art. 64.

1. Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia.
2. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.
3. Własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności.

Art. 65.

1. Każdemu zapewniana się wolność wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy. Wyjtki określa ustawa.
2. Obowiązek pracy może być nałożony tylko przez ustawę.
3. Stale zatrudnianie dzieci do lat 16 jest zakazane. Formy i charakter dopuszczalnego zatrudniania określa ustawa.
4. Minimalną wysokość wynagrodzenia za pracę lub sposób ustalania tej wysokości określa ustawa.
5. Władze publiczne prowadzą politykę zmierzającą do pełnego, produktywnego zatrudnienia poprzez realizowanie programów zwalczania bezrobocia, w tym organizowanie i wspieranie poradnictwa i szkolenia zawodowego oraz robót publicznych i prac interwencyjnych.

Art. 66.

1. Każdy ma prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Sposób realizacji tego prawa oraz obowiązki pracodawcy określa ustawa.
2. Pracownik ma prawo do określonych w ustawie dni wolnych od pracy i corocznych płatnych urlopów; maksymalne normy czasu pracy określa ustawa.
1. Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa.
2. Obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i nie mający innych środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa.

Art. 68.

1. Każdy ma prawo do ochrony zdrowia.
2. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Warunki i zakres udzielania świadczeń określa ustawa.
3. Władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku.
4. Władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.
5. Władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Art. 69.

Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.

Każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą od organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wywiązkami i przez nie zadaniami i zleceniami z zakresu administracji publicznej. Tryb rozpatrzenia petycji, wniosków i skarg określa ustawa.

Art. 63.

publitznych albo wyborczych:

2. Prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania nie przysięguje osobom, które prawomocnym orzeczeniem są ubezwłasnowolnione lub podobawione, które

Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli na jej podstawie w dniu głosowania kończy 18 lat.

1. Obywatele polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta

Art. 62.

do Sejmu i Senatu ich regulaminy.

4. Tryb udziałania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, określają ustawy, a w odniesieniu państwa:

3. Organizowanie prawa, o którym mowa w ust. 1 i 2, może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa:

wyborów, z możliwością reelekcji lub obrazu:

2. Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegijskich organów władzy publicznej pochodzących z powołanych

Art. 61.

1. Obywatele ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności: organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu powiatowego i az z siedziby innych osób publicznej i gospodarczej mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.

2. Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegijskich organów władzy publicznej pochodzących z powołanych

Art. 60.

publitznej na jednokowych zasadach.

Obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych mają prawo dostępu do służby

Art. 59.

4. Zakres wolności zrzeszenia się w związkach zawodowych i organizacjach pracodawców oraz innych wolności związkowych może podlegać tylko takim ograniczeniom ustawowym, jakie są dopuszczalne przez władzę Rzeczypospolitej Polskiej umowy międzynarodowe.

3. Związkom zawodowym przysięguje prawo do organizowania strajków pracowniczych i innych form protestu w granicach określonych w ustawie. Ze względu na dobro publiczne i innych pracowników lub w określonych dziedzinach.

2. Związkowi pracowników lub w określonych dziedzinach.

Art. 58.

1. Zapewnia się wolność zrzeszenia się w związkach zawodowych, organizacjach społeczno-zawodowych rolników oraz w organizacjach pracodawców.

2. Związkowi pracodawcy i ich organizacje mają prawo do rokowań, w szczególności w celu rozwiązywania sporów zbiorowych, oraz do zawierania układów zbiorowych i innych porozumień.

Art. 57.

oraz formy nadzoru nad tymi zrzeszeniami.

3. Ustawa określa rodzaje zrzeszeń podlegających sądowej rejestracji, tryb tej rejestracji i ustawę. O odmowie rejestracji lub zakazie działalności takiego zrzeszenia orzeka sąd.

2. Zakazane są zrzeszenia, których celem lub działalnością są sprzeczne z konstytucją lub

1. Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.

Art. 58.

Każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określać ustawa.

Art. 57.

WOLNOŚCI I PRAWA POLITYCZNE

Rzeczpospolita Polska umowa międzynarodowymi. Rządzący, który w Rzeczypospolitej Polskiej poszukuje ochrony przed przemocą, może być przyznany status uchodźcy zgodnie z wiążącymi

1. Cudzoziemcy mogą korzystać z prawa azylu w Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w ustawie.

Art. 56.

5. W sprawie dopuszczalności ekstradycji orzeka sąd. Prawa człowieka i obywatela. Ekstradycja jest zakazana, jeżeli dotyczy osoby podejrzanej o popełnienie bez użycia przemocy przestępstwa z przyczyn politycznych lub jej dokonanie będzie naruszać wolności wojenną lub zbrodnią agresji.

3. Nie wymaga spełnienia warunków określonych w ust. 2 pkt 1 i 2 ekstradycja mająca nastąpić na wniosek sądu odpowiedzialnego organu międzynarodowego powołanego na podstawie ratyfikowanej przez Rzeczpospolita Polską umowy międzynarodowej, w związku z objętą jurysdykcją tego organu zbrodnią ludobójstwa, zbrodnią przeciwko ludzkości, zbrodnią

(1) został popełniony poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz (2) stanowił przestępstwo według prawa Rzeczypospolitej Polskiej lub stanowiący przestępstwo według prawa Rzeczypospolitej Polskiej, zarówno w czasie jego popełnienia, jak i w chwili złożenia wniosku.

2. Ekstradycja obywatela polskiego może być dokonana na wniosek innego państwa lub sądownego organu międzynarodowego, jeżeli możliwość taka wynika z ratyfikowanej przez Rzeczpospolita Polską umowy międzynarodowej lub ustawy wykonującej akt prawa członkiem, pod warunkiem że czyn objęty wnioskiem o ekstradycję: stanowi on przestępstwo z przyczyn politycznych lub jest

1. Ekstradycja obywatela polskiego jest zakazana, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 2 i 3.

Art. 55.

2. Cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są zakazane. Ustawa może wprowadzić obowiązek uprzedniego uzyskania koncesji na prowadzenie stacji radiowej lub telewizyjnej.

1. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.

Art. 54.

7. Nikt nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawnienia swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania religijnych.

6. Nikt nie może być zmuszany do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych, moralności i praw innych osób. Wtedy, gdy jest to konieczne do ochrony bezpieczeństwa państwa, porządku publicznego,

1. Każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii.
2. Wolność religii obejmuje wolność wyznawania lub przyjmowania religii według własnego wyboru oraz uzewnętrznięcia indywidualnie lub z innymi, publicznie lub prywatnie, swojej religii przez uprawianie kultu, ucestniczenie w obrzędach, praktykowanie religii i naukanie. Wolność religii obejmuje także posiadanie świątyn i innych miejsc kultu w zależności od potrzeb ludzi wierzących oraz praw osób do korzystania z pomocy religijnej tam, gdzie się znajdują.
3. Rodzice mają prawo do zapewnienia dzieciom wychowania i naukania moralnego religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniami. Przepis art. 48 ust. 1 stosuje się odpowiednio.
4. Religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być przedmiotem naukania w szkole, przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i religii innych osób.
5. Wolność uzewnętrznięcia religii może być ograniczona jedynie w drodze ustawy i tylko

Art. 53.

- sie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe.
5. Osoba, której pochodzenie polskie zostało stwierdzone zgodnie z ustawą, może osiedlić
 4. Obywatela polskiego nie można wydalic z kraju ani zakazać mu powrotu do kraju.
 3. Wolności, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą podlegac ograniczeniom określonym w ustawie.
 2. Każdy może swobodnie opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
 1. Każdemu zapewnia się wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyboru miejsca zamieszkania i pobytu.

Art. 52.

5. Zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa ustawa.
4. Każdy ma prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zabranych w sposób sprzeczny z ustawą.
3. Każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa.
2. Wiadze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym.
1. Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.

Art. 51.

5. Zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa ustawa.
4. Każdy ma prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zabranych w sposób sprzeczny z ustawą.
3. Każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa.
2. Wiadze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym.
1. Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.

Art. 50.

5. Zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa ustawa.
4. Każdy ma prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zabranych w sposób sprzeczny z ustawą.
3. Każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa.
2. Wiadze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym.
1. Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.

Art. 49.

5. Zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa ustawa.
4. Każdy ma prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zabranych w sposób sprzeczny z ustawą.
3. Każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa.
2. Wiadze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym.
1. Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.

Art. 48.

każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

Art. 47

Przepadek rzeczy może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

Art. 46

2. Wyczerpiecie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Wyrok ogłoszony jest publicznie.

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej wątki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Art. 45

Bieg przedawnienia w stosunku do przestępstw, nie ściganych z przyczyn politycznych, popełnionych przez funkcjonariuszy publicznych lub na ich zlecenie, ulega zawieszeniu do czasu ustania tych przyczyn.

Art. 44

Zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości nie podlegają przedawnieniu.

Art. 43

1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Zasada ta nie stoi na przeszkodzie ukaraniu za czyn, który w czasie jego popełnienia stanowił przestępstwo w myśli prawa międzynarodowego.

2. Każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obroncy z urzędu.

3. Każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu.

Art. 42

1. Każdemu zapewniona jest nietykalność osobista i wolność osobista. Pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie.

2. Każdy pozbawiony wolności nie na podstawie wyroku sądownego ma prawo odwołania się do sądu w celu niezwłocznego ustalenia legalności tego pozbawienia. O pozbawieniu wolności powiadamia się niezwłocznie rodzinę lub osobę wskazaną przez pozbawionego wolności.

3. Każdy zatrzymany powinien być niezwłocznie i w sposób rozumiały dla niego poinformowany o przyczynach zatrzymania. Powinien on być w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania przekazany do dyspozycji sądu. Zatrzymanego należy zwolnić, jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania do dyspozycji sądu nie zostanie mu doręczone postanowienie sądu o tymczasowym aresztowaniu wraz z przedstawionymi zarzutami.

4. Każdy pozbawiony wolności powinien być traktowany w sposób humanitarny.

5. Każdy bezprawnie pozbawiony wolności ma prawo do odszkodowania.

Art. 41

Nikt nie może być poddany torturom ani krutnemu, nieładkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych.

Art. 40

bez dobrowolnie wyrażonej zgody;

Nikt nie może być poddany eksperymentom naukowym, w tym medycznym,

Art. 39.

Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawą ochronę życia.

Art. 38.

WOLNOŚCI I PRAWA OSOBISTE

2. Wymagania od tej zasady, odnoszące się do cudzoziemców, określa ustawa.

zapewniających w Konstytucji;

1. Kto znajduje się pod władzą Rzeczypospolitej Polskiej, korzysta z wolności i praw

Art. 37.

Polskiej.

Podczas pobytu za granicą obywatel polski ma prawo do opieki ze strony Rzeczypospolitej

Art. 36.

do uczestnictwa w rozstrzygnięciu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej.

edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz

2. Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji

obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury.

narodowych i etnicznych wolonść zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości

Art. 35.

2. Obywatel polski nie może utracić obywatelstwa polskiego, chyba że sam się go zrzeknie.

polskimi; inne przypadki nabycia obywatelstwa polskiego określa ustawa.

1. Obywatelstwo polskie nabywa się przez urodzenie z rodziców będących obywatelami

Art. 34.

oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń.

do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji

i awansów, do jednakowego wynagrodzenia za pracę jednakowej wartości;

2. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia

politycznym, społecznym i gospodarczym.

1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym,

Art. 33.

z jakiegokolwiek przyczyn.

2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym

władze publicznej.

1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez

Art. 32.

naruszać istoty wolności i praw.

! moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą

dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia

ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie

3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być

do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.

2. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać

1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej.

Art. 31.

Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Art. 30.

ZASADY OGÓLNE

ROZDZIAŁ II WOLNOŚCI, PRAWA I OBOWIĄZKI CZŁOWIEKA I OBYWATELA

Rozdział II

Stolicą Rzeczypospolitej Polskiej jest Warszawa.

Art. 29.

1. Godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego w koronie w czerwonym polu.
2. Barwami Rzeczypospolitej Polskiej są kolory biały i czerwony.
3. Hymnem Rzeczypospolitej Polskiej jest Mazurek Dąbrowskiego.
4. Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej Polskiej podlegają ochronie prawnej.
5. Szczegóły dotyczące godła, barw i hymnu określa ustawa.

Art. 28.

W Rzeczypospolitej Polskiej językiem urzędowym jest język polski. Przepis ten nie narusza praw mniejszości narodowych wynikających z ratyfikowanych umów międzynarodowych.

Art. 27.

1. Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej służą ochronie niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnieniu bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic.
2. Siły Zbrojne zachowują neutralność w sprawach politycznych oraz podlegają cywilnej i demokratycznej kontroli.

Art. 26.

1. Kościoły i inne związki wyznaniowe są równoprawne.
2. Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym.
3. Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego.
4. Stosunki między Rzeczypospolitą Polską a Kościołem katolickim określają umowa międzynarodowa zawarta ze Stolicą Apostolską i ustawy.
5. Stosunki między Rzeczypospolitą Polską a innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi określają ustawy uchwalone na podstawie umów zawartych przez Radę Ministrów z ich właściwymi przedstawicielami.

Art. 25.

Praca znajduje się pod ochroną Rzeczypospolitej Polskiej. Państwo sprawuje nadzór nad warunkami wykonywania pracy.

Art. 24.

Podstawą ustroju państwa jest gospodarstwo rodzinne. Zasada ta nie narusza postanowień art. 21 i art. 22.

Art. 23.

Ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny.

Art. 22.

2. Wyważenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem.

1. Rzeczpospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia.

Art. 21.

Spółeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 20.

Rzeczpospolita Polska specjalną opieką otacza weteranów walk o niepodległość, zwłaszcza inwalidów wojennych.

Art. 19.

Matężstwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 18.

1. W drodze ustawy można tworzyć samorządowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody publiczne i sprawujące pieczę nad należnymi wykonywanymi tych zawodów w w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

2. W drodze ustawy można tworzyć również inne rodzaje samorządu. Samorządy te nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodów ani ograniczać wolności podejmowania działalności gospodarczej.

Art. 17.

1. Ogół mieszkańców jednostek administracyjnych podziału terytorialnego stanowi z mocy prawa wspólnotę samorządową.

2. Samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Przystępując do w ramach ustaw istniejącej części zadań publicznych samorząd wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Art. 16.

1. Ustroj terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia decentralizację władzy publicznej.

2. Zasadniczy podział terytorialny państwa uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze lub kulturowe i zapewniający jednostkom terytorialnym zdolność wykonywania zadań publicznych określa ustawa.

Art. 15.

Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność prasy i innych środków społecznego przekazu.

Art. 14.

Zakazane jest istnienie partii politycznych i innych organizacji! odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działalności lub dopuszczających rasizm, programów albo przewidyuje utajnienie struktur lub członkostwa.

1. Narodowość, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy lub wpływu na politykę państwa albo przewidyuje utajnienie struktur lub członkostwa.

Art. 13.

Rozdział I RZECZPOSPOLITA

Art. 1.

Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli.

Art. 2.

Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 3.

Rzeczpospolita Polska jest państwem jednolitym.

Art. 4.

1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.

Art. 5.

2. Narod sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio.
Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównowżonego rozwoju.

Art. 6.

1. Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju.
2. Rzeczpospolita Polska udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym.
Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Art. 8.

1. Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Przepisy Konstytucji stosuje się bezpośrednio, chyba że konstytucja stanowi inaczej.

Art. 9.

Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego.

Art. 10.

1. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy

ustawodawczej, wykonawczej i władzy sędziowskiej.

2. Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sędziowską sądy i trybunały.

Art. 11.

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania partii politycznych. Partie

polityczne zrzeszają na zasadach równości i równości obywateli polskich w celu

wplywania metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki państwa.

Art. 12.

2. Finansowanie partii politycznych jest jawne.

Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych dobrowolnych zrzeszeń oraz fundacji.

W trosce o byt i przyszłość naszej Ojczyzny,
 odzyskawszy w 1989 roku możliwość suwerennego
 i demokratycznego stanowienia o Jej losie,
 my, Naród Polski – wszyscy obywatele Rzeczypospolitej,
 zarówno wierzący w Boga
 będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości, dobra i piękna,
 jak i nie podzielający tej wiary,
 a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł,
 równi w prawach i w powinnościach wobec dobra wspólnego – Polski,
 wdzięczni naszym przodkom za ich pracę, za walkę o niepodległość
 okupioną ogromnymi ofiarami, za kulturę zakorzenioną w chrześcijańskim
 dziedzictwie Narodu i ogólnoludzkich wartościach,
 nawigując do najłepszych tradycji Pierwszej i Drugiej Rzeczypospolitej,
 zobowiązani, by przekazac przysiężym pokoleniom wszystko, co cenne z ponad
 tysiącletniego dorobku,
 złączeni więzami wspólnoty z naszymi rodakami mieszkającymi po świecie,
 świadomi potrzeby współpracy ze wszystkimi krajami dla dobra Rodziny Ludzkiej,
 pomni gorzkich doświadczeń z czasów, gdy podstawowe wolności
 i prawa człowieka były w naszej Ojczyźnie łamane,
 pragnąc na zawsze zagwarantować prawa obywatelskie, a dzielaniam
 instytucji publicznych zapewnić rzetelność i sprawność,
 w poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem lub przed własnym sumieniem,
 ustanawiamy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej
 jako prawa podstawowe dla państwa
 oparte na poszanowaniu wolności i sprawiedliwości,
 współdziałaniu władz, dialogu społecznym oraz na zasadzie
 pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot.
 Wszystkich, którzy dla dobra Trzeciej Rzeczypospolitej Konstytucję będą stosowali,
 wzywamy, aby czynili to, dbając o zachowanie przyrodzonej godności człowieka,
 Jego prawa do wolności i obywatelstwa solidarności z innymi,
 a poszanowanie tych zasad mieli za niewzruszoną podstawę Rzeczypospolitej Polskiej.

PREAMBUŁA

z dnia 2 kwietnia 1997 r.

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowni Państwo!

Przekazuję Wam Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej – najwyższą kartę Praw i Obowiązków obywatelskich, świadectwo suwerenności i niezawisłości Państwa Polskiego.

Nie ma doskonałych ludzi, ani doskonałych praw – najszlachetniejsze intencje prawodawców weryfikuje samo życie i jego zmieniające się warunki. Nad tekstem Konstytucji pracowali wybitni politycy i eksperci. Jest ona efektem szerokiego politycznego i światopoglądowego kompromisu, szanującego różnicowanie naszego społeczeństwa. Jestem przekonany, że normy konstytucyjne sprostają wymaganiom polskiej rzeczywistości, tym dzisiejszym i tym przyszłym, które dopiero przed nami.

Ufam, że w tej Konstytucji odnajdą Państwo swoje nadzieje i oczekiwania. Że upewni Was ona, iż to właśnie Wy – Obywatele Rzeczypospolitej – tworząc wspólne państwo jesteście jego najważniejszym podmiotem i suwerenem. Że razem tworzymy państwo silne i bezpieczne, zdolne do zaspokojenia potrzeb wszystkich Polaków, z którego będą dumne obecne i następne pokolenia.

Życzę Państwu, życzę naszym Rodakom, aby nowa Konstytucja stała się społem łączącym nas wszystkich w trosce o naprawę jedynie wspólne dobro, jakim jest dobro Rzeczypospolitej.

Aleksander Kujawski

Warszawa, 6 kwietnia 1997 r.

**KONSTYTUCJA
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ**

LEWICA
KW SOJUSZ LEWICY DEMOKRATYCZNEJ